משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר טהרות

עיקר תוספות יום טוב על משנה נגעים

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה נגעים

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 6
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ד 7
משנה ה 7
פרק ג 8
משנה א 8
משנה ד 8
משנה ז 8
משנה ח 8
פרק ד 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ז 9
משנה ח 10
משנה ט 10
משנה י 10
משנה יא 11
פרק ה 11
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 11
פרק ו 12
משנה א 12
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
משנה ה 12
משנה ו 12
משנה ז 13
משנה ח 13
פרק ז 14
משנה א 14
משנה ב 14
משנה ג 14
משנה ד 14
פרק ח 15
משנה א 15
משנה ב 15
משנה ג 15
משנה ד 16
משנה ו 16
משנה ז 16
משנה י 17
פרק ט 17
משנה א 17
משנה ב 17
משנה ג 17
פרק י 17
משנה א 17

משנה ב 18
משנה ג 18
משנה ד 18
משנה ה 18
משנה ו 18
משנה ז 19
משנה ח 19
משנה ט 19
משנה י 19
פרק יא 20
משנה א 20
משנה ב 20
משנה ג 20
משנה ד 20
משנה ה 21
משנה ו 21
משנה ז 21
משנה ח 21
משנה ט 21
משנה י 22
משנה יא 22
משנה יב 22
פרק יב 22
משנה א 22
משנה ב 22
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 23
משנה ז 24
פרק יג 24
משנה א 24
משנה ב 24
משנה ג 24
משנה ד 24
משנה ה 25
משנה ז 25
משנה ח 25
משנה ט 25
משנה י 26
משנה יא 26
משנה יב 26
פרק יד 26
משנה א 26
משנה ב 26
משנה ג 27
משנה ד 27
משנה ה 27
משנה ו 27
משנה ח 27
משנה ט 27
משנה י 28
משנה יב 28
משנה יג 28

פרק א

משנה א

א גְּמָרָא שְׁבוּעוֹת דַּף ו'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב **בַּהֶרֶת כוּ'**. וְאֵין דֶּרֶךְ נֶגַע לִבְאׇ אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה מַרְאוֹת הַלָּלוּ, וּמִיהוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ כַּמָּה מַרְאוֹת שֶׁזֶּה לָבָן מִזֶּה כְּמוֹ שְׂלָגִים וְכֵן כֻּלָּם. הָרַ"שׁ וְתוֹסְפוֹת:

ג וְעַיֵּן בְּהָרַ"ב לְקַמָּן מִשְׁנָה ג':

משנה ב

ד **כְּיַיִן כוּ'**. וְהָא דְּלֹא שִׁעֲרוּ לְתַרְוַיְהוּ אוֹ בְּיַיִן אוֹ בְּדָם, וּמַאי טַעְמָא תְּנֵי בְּסִיד כְּדָם בְּחָלָב וְלֹא אָמַר כְּיַיִן בְּסִיד. וְעוֹד, שִׁעוּר הַמִּזּוּג מַאי נִיהוּ אוֹ בִּשְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁלֹּג וְחֶלֶב אוֹ בְּפָחוֹת. וּבָזֶה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהוּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּרָאֶה זֶה לְתוֹךְ זֶה כִּדְאָמְרִינַן בָּעֶלְמָא מַיִם שֶׁדַּם הַצִּפּוֹר נָכָר בָּהֶם. וְנִרְאֶה דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶה נוֹדָע הַלַּבְנִינוּת וְנָכָר בָּאַדְמִימוּת, הִלְכָךְ אִלּוּ אָמַר כְּדָם בְּשֶׁלֹּג אוֹ כְּדָם בְּסִיד, מִתּוֹךְ שֶׁשְּׁנֵיהֶם עֲבִים אֵין נִמְזָגִים כְּלָל וְאֵין הַמַּרְאוֹת מִתְעָרְבִים. וְאִם אָמַר כְּיַיִן בְּסִיד, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן קָלוּשׁ, הַסִּיד עָב, אֲבָל יַיִן בְּשֶׁלֹּג נִמּוֹחַ וְאֵינוֹ נִמּוֹחַ וּשְׁנֵיהֶם נִרְאִים. וְאִם אָמַר יַיִן בְּחָלָב אוֹ בְּמַיִם, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁנֵיהֶם קָלוּשִׁים הַיַּיִן מַחֲזִירָם לְמַרְאֵהוּ, וְהַלֶּבֶן אֵינוֹ נָכָר בְּטִבְעוֹ. וְרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ אֲדַמְדַּם אָדֹם שֶׁבָּאֲדָמִים, הִלְכָךְ מְשַׁעֵר לָהֶן יַיִן בְּמַיִם כוּ'. הָרַאֲב"ד:

משנה ג

ה וְהַתּוֹעֶלֶת לְחַלֵּק אוֹתָן בְּמִסְפַּר אַרְבָּעָה, וְלֹא תְּנֵי סְתָם כָּל מִקְרוּם כוּ' מִצְטָרְפִין, מְלַמֵּד שֶׁאִם אֵינוֹ בָקִי בָהֶן וּבִשְׁמוֹתֵיהֶן לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים. הָרַמְבַּ"ם בְּשֵׁם הַתּוֹסָפְתָּא:

ו **לִפְטֹר כוּ'**. נָקַט תְּחִלָּה שְׁנֵי הַקְּצָווֹת, וַהֲדַר מַקְדִּים לְהַסְגִּיר שֶׁהוּא בְּשָׁבוּעַ אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ לִפְטֹר שֶׁהוּא בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי, וַהֲדַר לְהַחְלִיט שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה גַוָנֵי:

ז **הָעוֹמֵד כוּ'**. וְלֹא נָקַט נַמִּי בַּתְּחִלָּה, דְּרֵישָׁא הָכִי פֵּרוּשָׁא, אַרְבָּעָה מַרְאוֹת כוּ' מִצְטָרְפִין בַּתְּחִלָּה וְכֵן לִפְטֹר כוּ', וְלֹא הֲצָרַךְ לְפָרֵשׁ צֵרוּף דְּרֵישָׁא דִּפְשִׁיטָא דִּסְתָמָא דְּמִלְּתָא אַיְרֵי בְּבָא בַּתְּחִלָּה. מַהֲרַ"ם:

ח **לִפְטֹר כוּ'**. וְאִם תֹּאמַר, מַאי צֵרוּף שַׁיָּךְ כָּאן. נִרְאֶה לִי, כְּגוֹן שֶׁהִסְגִּיר בַּהֶרֶת בְּשֵׁנִי גְּרִיסִין וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי יֵשׁ בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וְשְׂאֵת כַּגְּרִיס, וְהַשְׁתָּא אִי הָווּ שְׁנֵי מִינִים הָוֵי לֵיהּ שְׂאֵת נֶגַע חָדָשׁ וּמַסְגִּירִין עָלָיו, אֲבָל אִם מִצְטָרְפִים דַּהֲוֵי כְּנֶגַע אֶחָד הָוֵי לֵיהּ עָמַד בְּעֵינָיו דְּטָהוֹר. מַהֲרַ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ט כָּל דִּבְרֵי הָרַב הֵם עַל פִּי הַתּוֹסָפְתָּא נִלְמָדִין מִקְּרָאֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בַּאֲרִיכוּת:

י **שֶׁכָּל כוּ'**. לְאוּ דַּוְקָא, דְּהָא אִיכָּא נְתָקִים. אֶלָּא בְּעוֹר בָּשָׂר קָאָמַר. הָרַ"שׁ:

משנה ד

יא **שִׁשָּׁה עָשָׂר**. הָכִי גָּרַס הַר"שׁ, וּפֵרֵשׁ דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר כֻּלְּהוּ לְבַהֲדֵי שְׂאֵת מִצְטָרְפֵי, דִּשְׂאֵת מִצְטָרֶפֶת לְבַהֶרֶת וְסִיד וּקְרוּם, וּקְרוּם וְסִיד גַּם בֵּן מִצְטָרְפִין, הֲרֵי אַרְבָּעָה צְרוּפִים וְאַרְבָּעָה חֲלָקִים, וּפְתוּכִים כְּנֶגְדָּם, הֲרֵי שִׁשָּׁה עָשָׂר. עַד כָּאן. וּמִיהוּ לַמַּסְקָנָה לְרַבִּי עֲקִיבָא כֻּלָּן מִצְטָרְפִין. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב וּבְסֵפֶר קָרְבַּן אַהֲרֹן תֵּרֵץ, דְּהָרַמְבַּ"ם דִּקְדֵּק בִּלְשׁוֹנוֹ וְלֹא כָתַב וּשְׂמֹנָה בִּנְתָקִים, אֶלָּא וְהֵם עַצְמָם בִּנְתָקִים, לוֹמַר שֶׁהֵם הַיּוֹתֵר מְיֻחָדִים בָּהֶם אֲשֶׁר הֵם דּוֹמִים לְמַרְאוֹת הַנְּגָעִים, עִם הֱיוֹת שֶׁמְּטַמְּאִים גַּם בִּשְׂאָר מַרְאוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יג וּבָרַמְבַּ"ם בְּנֶסְחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֵן בְּחִבּוּרוֹ פָּסַק כְּרַבִּי עֲקִיבָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

יד דְּאִי קָאֵי בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, פּוֹטְרוֹ. הָר"שׁ:

טו **נִסְמַךְ**. סְבָרָא הוּא בְּכָל הֲנֵי דִּתְנִינַן שֶׁמְּבַטְּלִין סִימָנֵי הַטֻּמְאָה:

טז **הַשְּׂחִין**. וְקָשֶׁה, תֵּפּוּק לֵיהּ מִשּׁוּם שְׂחִין וּמִכְוָה שֶׁשָּׁעָר לָבָן גַּם בָּהֶם סִימָן טֻמְאָה. וְיֵשׁ לוֹמַר, כְּגוֹן שֶׁהִיא מַכָּה טְרִיָּה שֶׁאֵינָהּ מְטַמְּאָה. כֶּסֶף מִשְׁנֶה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יז **וְנִתְפַּזְּרָה**. פֵּרוּשׁ, שֶׁפָּשְׂה הַנֶּגַע לְתוֹכָהּ וְכִסָּה מִקְצָתָהּ, וְאַכַּתִּי נִשְׁאַר שְׁעוּר מִחְיָה דְּהַיְנוּ כְּעֲדָשָׁה בְּהִצְטָרֵף לְכֻלָּהּ מִחְיָה. וּבָא, פֵּרוּשׁ, אוֹ שֶׁבָּא הַשְּׂחִין. מַהַר"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יח וְשׁוּב לֹא מְטַמֵּא בְּמִחְיָה. מַהַר"ם:

יט לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין אַאוֹ נִכְנַס וְכוּ' קָאֵי, אֶלָּא דְּנָקַט בְּמַאי דִּסְלִיק וּסְמִיךְ:

כ **פְּסָיוֹן**. מִשּׁוּם נִגְעֵי הַגּוּף נָקְטִיהּ. וּבְנִגְעֵי בָתִּים [דְּבָהוּ נַמִּי מַיְרֵי] אֲפִלּוּ עָמַד בְּעֵינָיו טָמֵא:

כא **וְאֵין כּוּ**'. אֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶם כִּגְרִיס וְעוֹמֵד בְּשָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, נַמִּי הָוֵי לְהָקֵל, דַּהֲוֵי בְּהֶסְגֵּר וְלֹא בְּהֶחְלֵט, וּכְכָל הֲנֵי דְּתָנֵי בְּהֶדְיָא. אֶלָּא מִשּׁוּם דְּעַל כָּל פָּנִים אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי וְנִתְמַעֲטָה, דְּאִם לֹא כֵן קָאֵי בְּהֶחְלֵט, נָקַט וְאֵין כּוּ' דְּפָטוּר לְגַמְרֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

כב **לֹא כּוּ**'. דְּאַף עַל גַּב דְּאִי נַמִּי פְּטָרוֹ בְּשַׁבָּת, כְּשֶׁנּוֹלַד לוֹ לְאַחַר הַשַּׁבָּת הָיָה מַחְלִיטוֹ, מִכָּל מָקוֹם הָיָה טָהוֹר אִם טָבַל וְהֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ, עַד שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ וְיֵרָאֶה לַכֹּהֵן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כג וּכְלוֹמַר, שֶׁהַנֶּגַע הוּא בְּעוֹר הַבָּשָׂר הַזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה צַלֶּקֶת. דְּאִי לְאו הָכִי עֲדַיִן אֵין הַשֵּׂעָר [לָבָן] בְּתוֹךְ הַנֶּגַע:

פרק ב

משנה א

א מְיֻחָס אֶל הָעֶצֶם, אֲשֶׁר שְׁמוֹ גַּרְמָא. הָרַמְבַּ"ם:

ב לְפִי שֶׁרָצָה לְהַזְכִּיר נֶגַע צָרַעַת בִּישְׂרָאֵל, נָקַט הַאי לִישָׁנָא אֲנִי כַּפָּרָתָן. מַהַר"ם:

ג וְהָרַאֲבַ"ד בְּפֵרוּשׁוֹ לְתוֹרַת כֹּהֲנִים כָּתַב, דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין גֶּרְמוֹנִי וְכוּשִׁי טְמֵאִים כְּלָל, שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד עַל תֹּכֶן מַרְאֵה הַנֶּגַע, אֶלָּא הַבֵּינוֹנִים הֵם מִסַּתְּמָאִים בַּנְּגָעִים. וּפָלֵיג רַבִּי עֲקִיבָא דְּאַף אֵלּוּ מִסַּתְּמָאִים, וְלֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר, אֶלָּא מְבִיאִים סַמָּנִים וְנִרְאֶה כְּאֵלּוּ הוּא בְּבֵינוֹנִי. וְרַבִּי יְהוּדָה וַחֲכָמִים פְּלִיגֵי בְּכָוְנַת רַבִּי עֲקִיבָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד וּמְשׁוּם דְּמִסְתַּבֵּר טַעֲמֵיהּ, שְׁנָאוֹ בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ה **הַבַּיִת**. הַיְנוּ נִגְעֵי אָדָם וּבְגָדִים. אֲבָל דְּבָתִּים לֹא סַגֵּי בְּלָאו הָכִי. וּמַהַר"ם פֵּרֵשׁ דְּאִם הַחֲלוֹנוֹת סְגוּרוֹת צָרִיךְ לְפָתְחָם, וְהָא דְּאֵין פּוֹתְחִין, הַיְנוּ מֻחְדָּשׁ:

משנה ג

ו **עֵינָיו**. וְאִי כָּהֶה חַד עֵינָא לֹא:

משנה ד

ז מֵעַל גַּבֵּי הָאֵילָן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ח מְעַט. הָרַאֲבַ"ד:

ט **אַף כּוּ'**. יֵשׁ לוֹמַר דְּתַנָּא קַמָּא לֹא פָּלֵיג, וְהָרַמְבַּ"ם לֹא הֶעְתִּיק דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה לַהֲלָכָה. וּלְפִי זֶה נִרְאֶה דְּפָלֵיג וּסְבִירָא לֵיהּ דְּשָׂחִי דְּשָׂמְאלִית בֵּית הַסְּתָרִים הוּא, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּשֶׁהִיא טוֹוָה מַגְבַּהֲתוֹ וְנִרְאֶה, לֹא דָּמְיָא לְשָׂחִי הַיְמָנִית דִּבְלָאו הָכִי מַגְבִּיהָה בְּכָל עֵת כּוּ'. וּבְשֵׁם הָרַאֲבַ"ד מָצָאתִי, דְּהַתַּנָּא קַמָּא נָתַן סִימָן לִשְׂתֵּי הַזְּרוֹעוֹת בַּיְמָנִית, וְרַבִּי יְהוּדָה נָתַן בָּהֶם סִימָן בַּשְּׂמָאלִית. וְנִרְאֶה דְּרַבִּי יְהוּדָה מֵקֵל, מִדְּקָאָמַר אַף. עַד כָּאן:

י הָרַ"ב קִצֵּר כָּאן. וְעַיֵּן פֶּרֶק י"ד מִשְׁנָה ב' וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם:

משנה ה

יא אִי מָה רִיבִּים בִּשְׁלֹשָׁה אַף נְגָעִים כֵּן, וְדִין הוּא, מָמוֹנוֹ בִּשְׁלֹשָׁה, גּוּפוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן, תַּלְמוּד לוֹמַר וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן אוֹ אֶל אַחַד וְגוֹ'. גְּמָרָא:

יב מִדְּפֵרֵשׁ דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, נִרְאֶה דְּפָסַק כְּוָתֵיהּ. וְהָר"שׁ פֵּרֵשׁ דְּאַף בְּצָרוּף שְׁלֹשָׁה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַתִּיר, דְּאִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ:

יג **עַצְמוֹ**. בְּיָחִיד מֻמְחֶה. דְּאִלּוּ בִּתְלָתָא לֹא חֲשִׁידֵי:

פרק ג

משנה א

א וּבְנִדָּה פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, אָדָם מַשְׁמַע כָּל שֶׁהוּא מִין אָדָם אֲפִלּוּ קָטָן, דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר ל) וְנֶפֶשׁ אָדָם, וּבְקָטַנּוֹת מַיְרֵי. וְאִישׁ, לְמַעוֹטֵי אִשָּׁה מִפְּרִיעָה וּפְרִימָה:

ב **תּוֹשָׁב**. דְּדִינוֹ כְּנָכְרִי זוֹלֶת לְהַאֲכִילוֹ נְבֵלוֹת וּלְהַחֲיוֹתוֹ. וּלְקַמָּן גַּבֵּי נִגְעֵי בְּגָדִים לֹא קָאָמַר חוּץ מִגֵּר תּוֹשָׁב, וְגַם בְּנִגְעֵי בָתִּים כֵּן, מְשׁוּם דְּנִגְעֵי הַגּוּף לֹא מִטַּהֲרוּ אֶלָּא בְּקִרְבָּן, וְגֵר תּוֹשָׁב לָאו בַּר הָכִי הוּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם דְּגָזְרֵי בֵּיהּ רַבָּנָן. מַהַר"ם:

ג בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לֵיהּ מִקְּרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד לָאו דַּוְקָא שׁוֹטֶה, דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא פִּקֵּחַ קְצָת דְּמַסְבְּרוּ לֵיהּ וְסָבַר, אֶלָּא דִּלְגַבֵּי חָכָם שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שׁוֹטֶה קָרֵי לֵיהּ. כֶּסֶף מִשְׁנֶה:

ה לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת הַנֶּגַע עִם הַבָּשָׂר שֶׁסְּבִיבָיו, כִּדְתַנְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

ו וּבְאוֹתוֹ נֶגַע נִמְי מַשְׁכַּחַת דְּאֵין מַחְלִיטִין אֶת הַמֶּסְגָּר, דְּאִם הִסְגִּירוֹ בְּבַהֶרֶת כַּגְּרִיס וּבְאֶמְצַע הַשָּׂבוּעַ נוֹלַד בּוֹ שֵׂעָר לָבָן אוֹ מִחְיָה, אֵין מַחְלִיטוֹ, וְכִי אֲזָלָא לַהּ הַמִּחְיָה אוֹ שֵׂעָר לָבָן בְּסוֹף הַשָּׂבוּעַ לֹא מִחַיַּב קָרְבָּן אֶלָּא הֶסְגֵּר שֵׁנִי. הַר"שׁ:

משנה ד

ז וְהַר"שׁ הִקְדִּים וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מִטַּמְּאִין כּוּ', מַה שֶּׁחָלוּקִין מִשְּׁאָר נְגָעִים בְּשָׂבוּעַ אֶחָד, הֵיְינוּ לְעִנְיַן טָהֳרָה, דִּשְׁאָר נְגָעִים יֵשׁ לָהֶן כּוּ', כִּלְשׁוֹן הָרַ"ב:

משנה ז

ח לָאו לְמֵימְרָא דְּדַוְקָא בַּשָּׂבוּעַ הַשְּׁלִישִׁי, דְּגַם בַּשְּׁנִיָּה כֵּן אִם כְּבָר חָלַץ בָּרִאשׁוֹנָה, אֶלָּא מְשׁוּם דִּבְבָתִּים אֵיפָא שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת, נָקַט הָכִי. וּמֵיהוּ כִּדְאִיתַנְהוּ:

ט **בַּתְּחִלָּה**. אֵין זֶה כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה דְּכָל הַנְּגָעִים, דְּכֻלְּהוּ לְהַחְלִיט וְהָכָא לְהַסְגִּיר. מִכָּל מָקוֹם תָּנֵי לַהּ מְשׁוּם פְּשִׁיּוֹן, דְּבַתְּחִלָּה אֵינוֹ מַסְגִּיר. הַר"שׁ. וּכְלוֹמַר מֵחֲמַת הַפְּשִׁיּוֹן. וְכָתַב מַהַר"ם, וְהָא דְּאָמְרִינַן בְּסוֹף מִשְׁנָה א' דְּבַתְּחִלָּה מַסְגִּיר וּמַסְגִּיר, הֵיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁנּוֹלַד נֶגַע בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל אִם אוֹתוֹ נֶגַע הָרִאשׁוֹן הוֹלֵךְ וּפוֹשֶׂה, הַכֹּל נֶגַע אֶחָד וְאֵינוֹ מַסְגִּיר אֶלָּא עַל הָרִאשׁוֹן:

משנה ח

י **וּמְטַמְּאִין כּוּ'**. דִּינֵי דְּכָל הַהֶדְּיוֹט פִּרְקָא מְבֹאָרִים בְּקִרְאֵי וּבְדָרְשֵׁי דְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יא וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, וְהֵן:

פרק ד

משנה א

א לְאוּ דַּוְקָא מַרְאֵה אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַמַּרְאוֹת מִצְטָרְפוֹת. אֶלָּא לַאֲפוּקֵי אִם הַפְּסָיוֹן הוּא לְמַטָּה מֵאַרְבָּעָה מַרְאוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב **בְּכָל כוּ**'. וְשֵׂעָר לָבָן בִּנְגָעֵי עוֹר [בָּשָׂר] וּבִשְׂחִין וּמִכְוָה בִּלְבַד הוּא סִימַן טָמְאָה. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ב

ג וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֵאַרְבָּעָה מַרְאוֹת. הָרַמְבַּ"ם:

ד יָלִיף לֵיהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְהוּא מְקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת עַל שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה **בְּכָל כוּ**'. וְהַמִּחְיָה סִימַן טָמְאָה בִּשְׁנֵי מִינִים לְבַד, בִּנְגָעֵי עוֹר בָּשָׂר וּבְקָרַחַת וּבְנֵגַהַת. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ד

ו **שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ**. לְפִי שֶׁשִּׁעוּר הַנֶּקֶב אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּנּוּ הַשֵּׂעָר מְעַט מִזְעֵיר וְאֵין לוֹ שִׁעוּר מוּחָשׁ עַד שֶׁיִּמְעֵט הַשִּׁעוּר. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ה

ז וְהָא דְּפָרֵק קַמָּא מִשְׁנָה ה' הַשְׂחִין חוֹלֵק בֵּין אוֹם לְפְשָׁיוֹן הֲרֵי זֶה לְהָקֵל, דְּמַשְׁמַע דְּפְסָיוֹן רָחוֹק אֵינוֹ מְטַמֵּא כְּלָל, הַיְנוּ בְּפְשָׁיוֹן כָּל שֶׁהוּא. הָרַאֲב"ד וּמַהֲר"ם. וְכֵן נִרְאֶה קְצָת דַּעַת הָרַ"שׁ וְהָרַ"ב. אֲבָל לִי נִרְאֶה דְּהָרָחוֹק אֵינוֹ מְטַמֵּא כְּלָל בִּנְגָעֵי אָדָם מִשּׁוּם פְּשָׁיוֹן, רַק כְּנֶגַע חָדָשׁ. וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ כֵּן נַמִּי בִּלְשׁוֹן הָר"ב. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ח עוֹד נַפְקָא מִנַּהּ, שֶׁאִם נוֹלַד שְׂעָרָה אַחַת בִּנְגַע זוֹ וְשַׂעֲרָה אַחַת בִּנְגַע זוֹ, טָמֵא מֻחְלָט. כֶּסֶף מִשְׁנֶה:

משנה ו

ט **רַבִּי שִׁמְעוֹן כוּ**'. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים פְּלִיגִי בִּדְרָשֵׁי דִּקְרָאֵי. וְכֵן בְּסֵיפָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י **טָמֵא**. נִרְאֶה לִי דְּאַשְׁמְעִינַן דְּאַף עַל גַּב דְּלֹא יָדְעִינַן אִי קֹדֶם הַבַּהֶרֶת אִי לֹא, וּכְתַנָּא קַמָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסוֹף פִּרְקִין:

משנה ז

יא וּמִשּׁוּם פְּשָׁיוֹן צָרִיךְ לְפָרֵשׁ שֶׁהִסְגִּירוֹ:

יב אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ וְחָזְרָה בּוֹ בַּיּוֹם. הָרַ"שׁ:

יג אוֹ עָמְדָה בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וּפְטָרוֹ וְאַחַר כָּךְ הָלְכָה וְשׁוּב חָזְרָה. הָרַ"שׁ:

יד **מֵאַרְבָּעָה כוּ'**. מַשְׁמַע דְּכֻלָּן מִצְטָרְפוֹת, וּכְדַעַת הָרַמְבַּ"ם. וְצָרִיךְ לוֹמַר לְדַעַת הָרַ"שׁ וְהָרַ"ב דְּהָתָם, דְּהָכִי קָאָמַר, דְּאִי מִתְמַעֵט מֵאַרְבָּעָה כוּ' טָהוֹר, אֲבָל אִי לֹא מִתְמַעֵט יֵשׁ מֵהֶן דְּטָהוֹר וְיֵשׁ מֵהֶן דְּטָמֵא, וְזֶה תָּלוּי בְּצֵרוּף. וּמַה שֶּׁכָּתַב כַּשֶּׁלֶג וְנַעֲשָׂה כְּקֶרוּם, צָרִיךְ לוֹמַר דְּאַלִּיבָּא דְּרַבִּי מֵאִיר דְּרֵישׁ פֶּרֶק א' שֶׁהוּא תַּנָּא קַמָּא נָקֵט:

טו מוּכָח מִלְּשׁוֹנוֹ דְּרוֹצֶה לוֹמַר דְּרַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְיַחְלִיט. וְכֵן מִדְּכָתַב לַחֲכָמִים יַסְגִּיר, מוּכָח דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא יַחְלִיט. וְקָשֶׁה מִמַּתְנִיתִין דִּלְקַמָּן. וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְהָרַמְבַּ"ם לֹא גָּרִיס לְמַתְנִיתִין דִּלְקַמָּן כְּלָל. וְהָרַ"שׁ כָּתַב, דִּבְכַגְּרִיס מוֹדוּ כֻּלֵּי עָלְמָא דַּהֲרֵי הִיא כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה. וְהָכָא פְּלִיגֵי בְּכַגְּרִיס וְעוֹד, וְהִסְגִּירוֹ, וּבְסוֹף שְׁבוּעַ כָּנְסָה אוֹתוֹ וְעוֹד, וְהִסְגִּירוֹ שֵׁנִית, וְאַחַר כָּךְ פָּשְׂתָה אוֹתוֹ וְעוֹד. [וּמַתְנִיתִין ח' פֵּרוּשָׁא דְּוִפְשָׂתָה וְכָנְסָה דְּרֵישָׁא הוּא. וּלְשׁוֹן מְטַמֵּא, כּוֹלֵל הֶחְלֵט וְהֶסְגֵּר]. וְכָל הָנָךְ פְּלוּגְתַיְהוּ בְּסוֹף [שְׁבוּעַ ב'] וּלְאַחַר הַפְּטוּר:

משנה ח

טז וְלֹא דָק בְּלִישָׁנֵיהּ, דְּאִם כֵּן לְרַבִּי עֲקִיבָא חֲשִׁיב פִּשְׂיוֹן, וְהֵרִי לֹא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֶלָּא תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

יז כְּלוֹמַר, וְאִי קַאֵי בְּסוֹף שְׁבוּעַ רִאשׁוֹן מַסְגִּירוֹ כוּ' כִּדְפֵרֵשׁ הָרַ"ב בַּחֲכָמִים מְטַהֲרִין בְּמַתְנִיתִין דִּלְעֵיל. וְהָרַ"שׁ פֵּרֵשׁ לְעֵיל וְהָכָא, דִּמְטַהֲרִים לְגַמְרֵי, וּמוֹקֵי לַהּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי וּלְאַחַר הַפְּטוּר:

משנה ט

יח הָרַ"שׁ. וּלְשִׁיטָתֵיהּ דַּחֲכָמִים מְטַהֲרִים לְגַמְרֵי וְלֹא מַשְׁכַּחַת אֶלָּא בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי וּלְאַחַר הַפְּטוּר. אֲבָל לְהָרַ"ב, הָכָא נַמִּי לָאו דַּוְקָא לְאַחַר הַפְּטוּר, דְּהוּא הַדִּין נַמִּי בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ שֵׁנִי, וּכְדִלְעֵיל. וְהַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם, דַּחֲכָמִים אוֹמְרִים שֶׁהַפְּשִׂיוֹן הוּא שֶׁיּוֹסִיף עַל הַנֶּגַע אֲשֶׁר הָיָה תְּחִלָּה [דַּוְקָא] כוּ'. וְכֵן הָרַמְבַּ"ם סָתַם וְלֹא פֵּרֵשׁ דְּלְאַחַר הַפְּטוּר [מַיְרֵי]:

משנה י

יט וְהֶחְלִיטוֹ וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ מִחְיָה כוּ', רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, דְּאַף עַל גַּב דְּקַמָּא כְּבָר נִטְהַר, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁפָּשָׂה חָזַר לְטֻמְאָתוֹ וְנַעֲשָׂה הַכֹּל נֶגַע אֶחָד. וּכְשֶׁהָלְכָה הָאוֹם לְאַחַר שֶׁנִּזְקַק לַטֻּמְאָה וְנִשְׁאֲרוּ בּוֹ סִימָנֵי טֻמְאָה, נִשְׁאַר בְּהֶחְלֵט עַל הַשֵּׁנִי קֹדֶם שֶׁיֵּרָאֶנּוּ הַכֹּהֵן. וְלֹא דָמֵי לְאֵין מַחְלִיטִין אֶת הַמֻּחְלָט, דְּהָנֵי מִלֵּי שְׁנֵי נְגָעִין בַּשֵּׁנִי מְקוֹמוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנֶגַע אֶחָד. וְכִדְתַנְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים כוּ'. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דְּאַף עַל גַּב דִּמְטַמְּאִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם פִּשְׂיוֹן לַנֶּגַע הָאֶחָד, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהָלְכָה הָאוֹם נִטְהַר מֵחְלוּט הַפִּשְׂיוֹן, וְתֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה וְיַחְלִיטֶנּוּ עַל הַמִּחְיָה כוּ'. מַהַרַ"ם:

כ וְקָשֶׁה, כִּי לֹא נִפְטָר נַמִּי נַחְשֹׁב הַפִּשְׁיוֹן אֶל נֶגַע הָרִאשׁוֹן וּלְהַחְלִיטוֹ, וַהֲדַר נַחְלִיטוֹ שֵׁנִית מִצַּד גְּרִיס הֶחָדָשׁ עִם סִימָנֵי טֻמְאָה. וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם לֹא הִתְנָה שֶׁיְּהֵא לְאַחַר הַפְּטוּר. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כא כִּדְיָלֵיף לֵיהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, וּלְרַבָּנָן דְּמִשְׁנָה ו', בַּהֶרֶת לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁמִּחְיָה בְּתוֹכָהּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כב וְלֹא זוֹ אַף זוֹ קָתָנֵי. וְהָכָא הָוָה לֵיהּ לְמִנְקַט וְאֵין בָּהּ כְּלוּם. אֶלָּא הָאֱמֶת נָקַט דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהּ שַׂעֲרָה אַחַת הֲרֵי זֶה לְהַסְגִּיר. הָרַ"שׁ:

משנה יא

כג **טָמֵא.** וְלֹא אָזְלִינַן בָּתַר חֲזָקָה דְּגוּפָא, דְּהָכָא רִיעָא הַחֲזָקָה, שֶׁדֶּרֶךְ הַשֵּׂעָר לְהִתְלַבֵּן מֵחֲמַת הַנֶּגַע, לְפִיכָךְ נִרְאִין הַדְּבָרִים דְּבַהֶרֶת קַדְמָה. תּוֹסְפוֹת. וּלְדִבְרֵיהֶם, בְּגֶרְמוֹנִי וְזָקֵן שֶׁשְּׂעָרָן לְבָנִים אֵין הָכִי נַמִּי דְּאוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה דְּגוּפָא. קָרְבַּן אַהֲרֹן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ה

משנה ב

א **הֲרֵי הִיא כוּ'**. בְּסִפְרָא יָלֵיף לֵיהּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב לְפִי מַה שֶּׁיִּתְבָּאֵר בְּפֶרֶק שֶׁאַחֲרֵי זֶה [מִשְׁנָה ב]. הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּן לְעֵיל פֶּרֶק ד' מִשְׁנָה ו' דְּבַהֶרֶת כַּגְּרִיס הוּא עִם הַמִּחְיָה, וְכָאן רָצָה לוֹמַר שֶׁמַּעֲטָה הַשִּׁעוּר שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת סְבִיב הַמִּחְיָה מִכָּל צַד שִׁעוּר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ג **בְּסוֹף כוּ'**. וְלֹא תָּנֵי בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם דְּאֵין פִּשְׁיוֹן מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה. הָרַ"שׁ:

משנה ג

ד **מְטַמֵּא.** שֶׁהֲרֵי נֶהְפַּךְ שֵׂעָר לָבָן בַּבַּהֶרֶת. הָרַמְבַּ"ם וְהָרַאֲבַ"ד. וְעוֹד כָּתַב הָרַאֲבַ"ד, כֵּיוָן שֶׁשֵּׂעָר לָבָן עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, עֲדַיִן לֹא נִרְפָּא הַנֶּגַע וּמִן הַחֹלִי הָרִאשׁוֹן הוּא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

ה שֶׁמְּלֵאת אוֹתוֹ שֹׁב עַל הַנֶּגַע. הָרַמְבַּ"ם. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא בִּפְשִׁיוֹן כְּתִיב, הוּא הַדִּין בְּשֵׂעָר לָבָן. הָרַ"שׁ. וְהוּא הַדִּין נַמִּי בְּמִחְיָה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

ו **זֶהוּ כוּ'**. לֹא יָדַעְתִּי לְמַעוֹטֵי מַאי. וְעוֹד, אַמַּאי לֹא תָּנֵי נַמִּי בְּרֵישָׁא זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ עַד שֶׁלֹּא כוּ'. וְעוֹד, דְּהָתָם הָוָה לְמַעוֹטֵי תַּרְתֵּי דְּתָנֵן בְּרֵישׁ פִּרְקִין. לָכֵן נִרְאֶה לִי דְּהָכִי נַמִּי קָאָמַר זֶהוּ

שֶׁאָמְרוּ מִשֶּׁנִּזְקַק כוּ', כְּלוֹמַר דְּכָל הֵיכָא שֶׁנִּזְקַק סְפֵקוֹ טָמֵא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקוֹדֶם שֶׁנִּזְקַק דְּלֹא הָוֵי כְּלָלָא, דְּהָא מַשְׁכַּחַת בִּתְרֵי גַּוְנֵי דְּטָמֵא, וּלְפִיכָךְ לֹא תָנֵי לְעֵיל זֶהוּ כוּ':

פרק ו

משנה א

א **מְקוֹם כוּ'**. רוֹצֶה לוֹמַר הַמֵּרֵבָּע הַמַּקִּיף כָּעֲדָשָׁה. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ב

ב **וּבָהּ כוּ'**. וּבֵין הַכֹּל כַּגְּרִיס. הָרַ"שׁ:

ג **כָּעֲדָשָׁה**. וּבְתַנַּאי שֶׁתִּהְיֶה מְרֻבַּעַת. הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד הָרַ"שׁ. וְנִפְקָא מִנַּהּ אִם הָלְכָה הַמִּחְיָה. וְזֶה לְשׁוֹן מַהֲרַ"ם, וְהוּא הַדִּין בְּלֹא פְּשִׁיוֹן, טָמֵא מִשּׁוּם מִחְיָה, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵימַר רָבְתָה מִחְיָה טְהוֹרָה, נָקַט נַמִּי בְּבַהֶרֶת רָבְתָה:

ה **טְהוֹרָה**. וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי מֵאִיר [דְּמַתְנִיתִין דִּלְקַמָּן]. דְּלֹא פָּלֵיג אֶלָּא כִּי אִיכָּא כַּגְּרִיס בְּלֹא הַמִּחְיָה פְּחוּתָה מִכָּעֲדָשָׁה. הָרַ"שׁ:

משנה ג

ו **נִתְמַעֲטָה**. אוֹ שֶׁהָלְכָה לָהּ. הָרַמְבַּ"ם:

ז **מְטַהֲרִים**. כְּלוֹמַר אֵין כָּאן [סִימָן] טֻמְאָה, וְיַסְגִּיר:

ח **שֶׁאֵין כוּ'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לֵיהּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

ט **מְכַשֵּׁעוּר**. וְלֹא תִקְרַב הַמִּחְיָה לְסוֹף הַבַּהֶרֶת בְּפָחוֹת מִכְּדֵי צְמִיחַת שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ה

י כְּלוֹמַר, דְּכֵיוָן דְּפִשְׁיוֹן הַפְּנִימִית לֹא לְעוֹר הַבָּשָׂר אֶלָּא לַמִּחְיָה שֶׁבְּתוֹךְ בַּהֶרֶת, הָוֵי כְּמוֹ פּוּשֶׁה לְתוֹכוֹ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

יא כְּאִלּוּ לָקַח עֲדָשָׁה וְשָׂם אוֹתוֹ שָׁם. הָרַמְבַּ"ם:

יב וְאַהָא קָאֵי שֶׁכָּתַב וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּאִלּוּ עַל מַה שֶּׁכָּתַב וְאִם פָּשְׂתָה חִיצוֹנָה לֹא מָצֵי קָאֵי, דְּהָא הַיְנוּ כִּסְתָמָא דְּרֵישׁ מַתְנִיתִין דִּלְעֵיל הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה לְהַחְלִיט. וְנִרְאֶה לִי דְּגַם הַסֵּיפָא אֵינָהּ הֲלָכָה. וְהַתֵּימַהּ שֶׁלֹּא כָּתְבוּ הָרַמְבַּ"ם וְהָרַ"ב כֵּן בְּסוֹף מַתְנִיתִין:

יג הָרַמְבַּ"ם. וְתֵימַהּ, דְּהֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר דְּבֹהַק הַיְנוּ בָּשָׂר חַי, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב קְרָאוֹ לָזֶה בָּשָׂר חַי וְלָזֶה בֹּהַק הוּא, וּבְמִשְׁנָה ה' ו' דְּפֶרֶק קַמָּא הָיְתָה בּוֹ מִחְיָה כוּ' וּבָא הַשְּׂחִין כוּ' וְהַבֹּהַק,

וְעוֹד בְּכַמָּה מִשְׁנָיוֹת, וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַלְבַּ"ג דְּבֹהַק אֵינוֹ מִמַּרְאֵה עוֹר הָאִישׁ הַהוּא, אֶלָּא בָּהֳרוֹת כֵּהוֹת לְמַטָּה מֵאַרְבָּעָה מַרְאוֹת. וְעוֹד, וְלָמָּה לֹא תָּנֵי הָיָה בּוֹ מִחְיָה פְּחוּתָה מִכָּעֲדָשָׁה, וּלְמַאי נַפְקָא מִנַּהּ קָרֵי לֵיהּ הַתָּנָא בְּכָאן בֹּהַק. וְעוֹד כוּ'. לָכֵן נִרְאֶה כְּפֵרוּשׁ הָרַ"שׁ, שֶׁסָּבִיב הַבֹּהַק הָיְתָה הַמִּחְיָה, סִימָן טֻמְאָה לַפְּנִימִית, וְאַף עַל גַּב דְּבֹהַק מַפְסִיק בֵּין הָאוֹם לַפְּשִׁיוֹן, כֵּיוָן דְּהוּא פְּחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה. וְכֵן פֵּרֵשׁ מַהֲרַ"ם:

משנה ז

יד **מִחְיָה**. וְקָשֶׁה, לָמָּה לֹא אָמְרוּ שֶׁאֵינָן מִטַּמְּאִין בְּבַהֶרֶת וְלָמָּה נָקַט מִחְיָה. וְיֵשׁ לוֹמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָלָק לְמַעְלָה וְאֵינוֹ מָקוֹם שֵׂעָר וְאֵינוֹ רָאוּי לְפְשִׁיוֹן, שֶׁרֹב אֲבָרִים הַלָּלוּ אֲפִלּוּ לִגְרִיס אֵינָן רְאוּיִים וְכָל שֶׁכֵּן לְפְשִׁיוֹן. אִי נַמִּי, לְפִי שֶׁאֲבָרִים הַלָּלוּ מְעַכְּבִים בִּפְרִיחָה, וְאַשְׁמְעִינַן הָכָא אַף עַל גַּב דְּלְבַסּוֹף מִטַּמְּאוּ מִשּׁוּם מִחְיָה, מִתְּחִלָּה לֹא מִטַּמְּאוּ, לְפִי שֶׁאֵינָם מָקוֹם בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס. הָרַאֲבַ"ד:

משנה ח

טו **הַפָּה**. וְאֹדֶם שְׁפָתַיִם כְּתוֹךְ הַפֶּה, דִּכְתִיב עוֹר בְּשָׂרוֹ. וְהָכָא נַמִּי מְמַעֲטִים עוֹר כַּף רֶגֶל שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה תָּדִיר. כֶּסֶף מִשְׁנֶה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

טז וְזֶה לְשׁוֹן מַהֲרַ"ם, וְלֹא מִתְחֲזֵי בְּכָל אָדָם. אֲבָל קְמָטִין דִּשְׂאָר הַגּוּף כְּגוֹן בְּאָדָם שֶׁמֵּן כֵּיוָן דְּלֹא שַׁיְּךְ בְּאָדָם כָּחוּשׁ לָא חֲשִׁיב קְמָטִין, קָא מַשְׁמַע לָן:

יז וְכָל הָנֵי מִרְבֵּי לְהוּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים כוּ'. וְקָשֶׁה, דִּלְקַמָּן פֶּרֶק ט' תָּנֵי אֵיזֶהוּ שְׁחִין לָקֶה בְּעֵץ, וּמִכָּוָה נִכְוָה בְּגַחֶלֶת כוּ', וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָתָם לֹא קָתָנֵי אֶלָּא דְּאָתְיָא מִדְּרָשָׁא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יח דִּכְתִיב וְנִרְפָּא וּכְתִיב שְׁחִין, הָא כֵּיצַד, נִרְפָּא וְלֹא נִרְפָּא, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר צָרֶבֶת הַשְּׁחִין, עַד שֶׁיְּקֹרֵם כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם. וְכֵן בְּמִכָּוָה כוּ'. תּוֹרַת כֹּהֲנִים. הָרַ"שׁ:

יט וְהָרַ"שׁ כָּתַב, דְּאָפְלוּ רֹב הַגְּרִיס בָּעוֹר וּמְעוּטָא בְּהוּ, אֵין מִצְטָרְפִים:

כ דְּכֵיוָן דְּהָנֵי לָאו בְּנֵי אִטַּמּוּיֵי נִינְהוּ, אֵין זוֹ מִבֶּצֶרֶת לְתוֹךְ הַשְּׁאֵת. הָרַ"שׁ. וְלִדְבָרָיו, מִכֵּיוָן דְּתָנֵי וְאֵין מְעַכְּבִים אֶת הַהוֹפֶךְ, קָשֶׁה, מַאי הַאי דְּאֵין מִטַּמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה, אַדְּרַבָּה טַהוֹרֵי מְטַהֲרֵי מִשּׁוּם פָּרַח בְּכֻלּוֹ. וְכִי תֵּימָא דְּפָרַח מִן הַטָּהוֹר טָמֵא, אַכַּתִּי קָשֶׁה לְמַאי נַפְקָא מִנַּהּ תָּנֵי דְּאֵין מִטַּמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה, וְהָא טָמֵא הוּא כֵּיוָן שֶׁפָּרַח מִן הַטָּהוֹר:

כא וְהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ, כְּשֶׁיִּהְיֶה צָרֶבֶת בְּתוֹךְ הַבַּהֶרֶת לֹא נַחְשְׁבוּ מִחְיָה. עַד כָּאן. וְהַשְׁתָּא הָוֵי דּוּמְיָא דְּאֵינוֹ מִטַּמֵּא מִשּׁוּם מִחְיָה דִּבְרֵישָׁא, לְהַאי אִי נַמִּי שֶׁל הָרַ"ב שֶׁהוּא פֵּרוּשׁ הָרַמְבַּ"ם שָׁם:

כב וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, כַּאֲשֶׁר יִתָּלוּ מֵהֶן יַבֶּלֶת וּמַרְסָה רַכָּה וּמַרְאֵה דְמוּת הַבָּשָׂר בִּלְתִּי שֵׂעָר כו'. עַד כָּאן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ז

משנה א

א הַר"ש. וְקָשֶׁה, לְמַאי תָּנֵי וְחָיוּ, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר מִשֶּׁנַּעֲשׂוּ צָרֶבֶת הַיְנוּ טֻמְאָה. וְעוֹד, הֵיכִי תָּנֵי עַד שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ צָרֶבֶת. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, וְנַעֲשָׂה מְקוֹמָהּ שְׁחִין אוֹ מִכְוָה וְחָיוּ וַהֲרֵי הֵן כְּעוֹר הַבָּשָׂר. עַד כָּאן. וְלִדְבָרָיו, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לֹא פָלִיג אֶלָּא כְּשֶׁחָיוּ לְגַמְרֵי וְלֹא שֶׁנַּעֲשׂוּ צָרֶבֶת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ב הַר"ש. וּלְשִׁיטָתָם אָזְלֵי דִּסְבִירָא לְהוּ בְּפֶרֶק קַמָּא מִשְׁנָה ג' דְּכִי נִשְׁתַּנָּה מֵאָב לְתוֹלָדָה שֶׁאֵינוֹ שָׁלוֹ, אוֹ מִתּוֹלָדָה לְתוֹלָדָה, מִקְרֵי נֶגַע אַחֵר, וְלֹא הֲווּ פְּלִיגֵי תַּנָּאֵי דְּהָכָא כו'. אֲבָל הָרַמְבַּ"ם לְפִי שִׁיטָתוֹ דַּאֲפִלּוּ נִשְׁתַּנּוּ מִשֶּׁלָּהּ לִקְרוּם לֹא הָוֵי נֶגַע אַחֵר, פֵּרֵשׁ, שֶׁהַבַּהֶרֶת כַּשֶּׁלָּהּ חֲזָרָה לְסִיד אוֹ לְצֶמֶר לָבָן אוֹ לִקְרוּם, וּכְאִלּוּ יֹאמַר שֶׁאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין חֲזָרַת [מַרְאֶיהָ] מַרְאֵה חֲבֶרְתָּהּ שֶׁהִיא שְׂאֵת, אוֹ תּוֹלַדְתָּהּ אוֹ תּוֹלֶדֶת חֲבֶרְתָּהּ. וְהוּא אָמְרוֹ וְנַעֲשֵׂית מִסְפַּחַת שְׂאֵת, אוֹ מִסְפַּחַת עַזָּה. עַד כָּאן. וְאֵתֵי שַׁפִּיר טְפֵי. דִּלְהַר"ב סֵיפָא דְּנַעֲשֵׂית מִסְפַּחַת אֵינָהּ אֶלָּא פֵּרוּשָׁא דְּרֵישָׁא:

משנה ג

ג **יַסְגִּיר**. יְדַבֵּר בְּנִגְעֵי עוֹר בָּשָׂר אוֹ בְּקָרַחַת וְגַבַּחַת אֲשֶׁר בָּהֶם שְׁנֵי שְׂבוּעוֹת וְהוּא הַהֶקֵּשׁ בִּשְׂאֵר נְגָעִים. הָרַמְבַּ"ם:

ד **לְאַחַר כו'**. יֵשׁ לוֹמַר דְּאִצְטְרִיךְ לְמִסְתַּם כְּרַבָּנָן דְּרַבִּי עֲקִיבָא פֶּרֶק ד' מִשְׁנָה ח':

ה **יִפְטֹר**. וְאִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמְעִינַן דְּלְעוֹלָם לֹא תִּצְטָרֵף בַּהֶרֶת זוֹ לְטַמֵּא בְּנֶגַע, כְּגוֹן שֶׁכְּנָסָה כַּחֲצִי גְּרִיס לְמַזְרָח וּפְשָׂתָה כַּחֲצִי גְּרִיס לְמַעֲרָב, לֹא נִימָא תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה. וְהָוֵי מַחֲלֹקֶת וְאַחַר כָּךְ סְתָם כְּרַבָּנָן דְּפֶרֶק ד' מִשְׁנָה ח'. מַהַר"ם:

משנה ד

ו וְקָשֶׁה, שֶׁאֵין רְאָיָתוֹ אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא רָאָה, וְיִלְמַד מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁרָאָה. וּבַתּוֹסֶפְתָּא אִיתָא שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא לֹא אָמַר אֶלָּא הָרְאָיָה מִשֶּׁלֹּא רָאָה עַל שֶׁלֹּא רָאָה. וְאָמְרוּ לוֹ יָפֶה אָמַרְתָּ. וְאַחַר כָּךְ אִיתָא אֶחָד עוֹמֵד כו', שֶׁאַחַר שֶׁהִסְכִּימוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא בְּלֹא רָאָה, הוֹסִיפוּ עוֹד לְפָסֵק הַדִּין שֶׁאַף כָּל שֶׁלֹּא אָמַר כו':

ז **וְאֶחָד כו' טָהוֹר**. רוֹצֶה לוֹמַר אַחַר יְמֵי הַהֶסְגֵּר אִם לֹא יִמְצָא בּוֹ הַכֹּהֵן סִימָן טֻמְאָה [אַחֵר]:

ח **לְכְשֶׁיְּוַלֶּד כו׳**. וְאַף עַל גַּב דְּתָנַן אֵין מַחְלִיטִין אֶת הַמַּחְלָט, שְׁאנִי הָכָא דְּנִקְצְצָה וּמִן הַדִּין טָהוֹר, וּקְנָסָא בְּעָלְמָא הוּא. הָרַ"שׁ:

פרק ח

משנה א

א **מִן הַטָּמֵא**. פֵּרוּשׁ, מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר. וַהֲדַר מְפָרֵשׁ פּוֹרֵחַ מִתּוֹךְ חִלּוּט, מִחְיָה, שֵׂעָר לָבָן, וּפְשָׂיוֹן. מַהֲרַ"ם:

ב דְּלֹא קָאֵי אֶלָּא עַל רָאשֵׁי אֵבָרִים, דְּבִשְׂאָר מְקוֹמוֹת אִם בְּלֹא פָּרַח בְּכֻלּוֹ הָוֵי מִחְיָה סִימַן טָמְאָה, הוּא הַדִּין בְּפָרַח, וְלֹא הָוֶה צָרִיךְ לְמִכְתַּב זֶה אֶלָּא עַל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁאֵינָם מַטְמְאִים בְּמִחְיָה כְּשֶׁלֹּא פָּרַח, לוֹמַר, שֶׁאִם פָּרַח אַף בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הַמִּחְיָה סִימַן טָמְאָה. קָרְבַּן אַהֲרֹן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ג **טָמֵא**. בְּסִפְרָא יָלִיף לֵיהּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד אוֹ פְּשָׁתָה וְכָנְסָה. הָרַ"שׁ:

משנה ב

ה **וְאַחַר כָּךְ**. קוֹדֶם שֶׁהֶרְאָהוּ לַכֹּהֵן. דְּאִם לֹא כֵן, הָוֵי לֵיהּ פָּרַח מִתּוֹךְ פְּטוּר וְטָמֵא. כֶּסֶף מִשְׁנֶה:

ו **טָמֵא**. וְנִרְאֶה לִי דְּלֹא תָנֵי לֵיהּ אֶלָּא מִשּׁוּם פְּלֶגְתָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבָּנָן. דְּהָא תָּנֵי לֵיהּ לְעֵיל חָזְרוּ בּוֹ רָאשֵׁי אֵבָרִים טָמֵא, וְכָל שֶׁכֵּן מִחְיָה דִּשְׂאָר הַגּוּף:

ז **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כו׳**. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְדַמֶּה לֵיהּ לְמִחְיָה, הוֹאִיל וּשְׁנֵיהֶם סִימָנֵי טֻמְאָה הֵם. וְרַבָּנָן דְּיָקֵי לִישָׁנָא דְּקָאָמַר [אוֹ כִּי יָשׁוּב] הַבָּשָׂר הַחַי. הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב וְתוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים:

משנה ג

ח כְּדְיָלֵיף לְהוּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

ט **טָהוֹר**. וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. הָרַמְבַּ"ם וּמַהֲרַ"ם:

י **טְמֵאִין**. דִּכְתִיב טָמֵא הוּא, לְרַבּוֹת רָאשֵׁי אֵבָרִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ אַחַר פְּרִיחַת [חִלּוּט] פְּשָׂיוֹן וְהֶסְגֵּר [וְשֵׂעָר לָבָן]. תּוֹרַת כֹּהֲנִים. וּדְלֹא תָנֵי הָכָא עַד שֶׁנִּתְמַעֵט מִכַּגְּרִיס כִּדְתָנֵי בְּרֵישָׁא, מִשּׁוּם דְּרֵישָׁא דְּמַיְרֵי בְּפוֹרֵחַ מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר, שַׁיָּךְ לְמִתְנֵי הָכִי, אֲבָל הָכָא אֲפִלּוּ עָמְדָה עַל כַּגְּרִיס אִם הָלְכוּ סִימָנֵי טֻמְאָה טָהוֹר. וְאַף דַּהֲוָה מָצֵי לְמִתְנֵי עַד שֶׁיֵּלְכוּ סִימָנֵי טֻמְאָה, לֹא אִצְטְרִיךְ, דִּבְרֵישָׁא נַמִּי לֹא תָנֵי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּזִמְנִין טָמֵא עַד שֶׁתִּתְמַעֵט, וְזִמְנִין טָמֵא עַד שֶׁתַּחֲזֹר לִכְמוֹת שֶׁהָיְתָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁפָּרַח לְאַחַר פְּטוּר כו׳. מַהֲרַ"ם:

יא **טָהוֹר**. הוֹדִיעֲךָ אַף עַל פִּי שֶׁפָּרַח מְעַט מְעַט טָהוֹר. הָרַמְבַּ"ם. וְהוּא מִתּוֹרַת כֹּהֲנִים:

משנה ד

יב **אֲפִלּוּ כּוּ'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לֵיהּ:

משנה ו

יג הָרַ"שׁ. וּבְתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לֵיהּ מִכֻּפָּל וְאִם פָּרֹחַ תִּפְרַח. וּמַהֲרַ"ם הִקְשָׁה עַל הָרַ"שׁ, דִּבְכֹהֵן תָּלֵי מִלְּתָא, וְכָל זְמַן דְּלֹא נִזְדַּקֵּק לֵיהּ כֹּהֵן, פּוֹרֵחַ מִן הַטָּהוֹר קָרִינַן לֵיהּ. וְעוֹד, לְמַאי תָּנֵי פָּרְחָה מִזּוֹ לָזוֹ כּוּ', לִתְנֵי סְתָמָא פָּרְחָה בְכֻלּוֹ טָהוֹר. עַל כֵּן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּדַוְקָא בָּהֳכִי טָהוֹר. אֲבָל אִי פָּרְחָה מִן הַטָּהוֹרָה לְצַד חוּץ וְאַחַר כָּךְ פָּרַח מִזּוֹ לָזוֹ הָוֵי לֵיהּ פּוֹרֵחַ מִטָּהוֹר, וְטָמֵא. אֲבָל הַשְׁתָּא דְּפָרַח מִזּוֹ לָזוֹ, אֲפִלּוּ מִטָּהוֹרָה לְטָמֵאָה כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַבְּרוּ אָמְרִינַן שֶׁהַטָּהוֹרָה טְפֵלָה לְגַבֵּי טְמֵאָה, דְּכָל הֵיכָא דְּאֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי וְאֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי בִּנְגָעִים אָמְרִינַן לְקֻלָּא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יד הָרַ"שׁ. וּכְלוֹמַר, מֵאַחַר דְּעַל יְדֵי דִּבּוּקָם נִרְאֶה כַּגְּרִיס, הָוֵי טָמֵא. וּכְשֶׁפָּרַח מִמֶּנָּה, הָוֵי פּוֹרֵחַ מִן הַטָּמֵא, וְטָהוֹר. כֶּסֶף מִשְׁנֶה. וּלְשׁוֹן אַף עַל פִּי שֶׁמְּדֻבָּקִים כּוּ', כְּלוֹמַר, אַף עַל פִּי שֶׁדַּוְקָא כְּשֶׁמְּדֻבָּקִים כּוּ'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

טו כָּל זֶה יָלִיף לֵיהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

יז **רָאשֵׁי אֲבָרִים פְּחוֹת כּוּ'**. נִרְאֶה לִי מִדְּלֹא קָאָמַר בְּהֶדְיָא בֹּהַק, שְׁמַע מִנַּהּ דְּהוּא הַדִּין בְּנֶעֱשׂוּ בָשָׂר חַי לְגַמְרֵי מְטַמֵּא רַבִּי מֵאִיר. וְכֵן הוּא בְּהֶדְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. מַהֲרַ"ם:

טז וּמִשּׁוּם בַּתְּחִלָּה דְּדַוְקָא פָּחוֹת הוּא דְּנָקְטֵי פָּחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה. וְכִי הֵיכִי דְּלָא נְטָעֵי לְמֵימַר דַּוְקָא כָּעֲדָשָׁה דּוּמְיָא דְּמִחְיָה. אֲבָל נִרְאֶה לִי דְּאֵין צָרִיךְ לְדַחוֹקֵי בָּהָכִי, דְּהָכִי פֵּרוּשׁוֹ, וְאֵין סִימָן טֻמְאָה בַּסּוֹף כְּלָל, דְּהָא לֹא קָאָמַר וְאֵין פָּחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה כּוּ'. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ נַמִּי דְּאַיְרֵי נַמִּי בְּלֹא בֹּהַק, וְקָאֵי אַפָּחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה, שֶׁאֵין בָּשָׂר חַי סִימָן טֻמְאָה בַּסּוֹף בְּפָחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה. וּבְתֹרֵי גַוְנֵי מַיְרֵי. וְנִיחָא דְּקָיְמֵי אַרַבִּי מֵאִיר דְּאַיְרֵי נַמִּי בְּתַרְתֵּי. מַהֲרַ"ם:

משנה ז

יח דְּשֵׂעָר לָבָן דְּמַתְנִיתִין לָאו דַּוְקָא, וְהוּא הַדִּין מִחְיָה, כִּדְאִיתָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

יט דְּיָלִיף מִקְּרָא דַּחֲזָרַת רְאשֵׁי אֲבָרִים אַחַר הֶחְלֵט וְהֶסְגֵּר דִּטְמֵאִים דַּוְקָא בְּבַהֶרֶת קְטַנָּה, אֲבָל בְּבַהֶרֶת גְּדוֹלָה חֲזָרָתָן מִתּוֹךְ הֶחְלֵט וְהֶסְגֵּר וּפְטוּר, טָהוֹר. וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַ"שׁ. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְאִם כּוּ' בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי בְּלֹא נוֹלְדוּ לוֹ סִימָנֵי טֻמְאָה הַיְנוּ מִתּוֹךְ הַפְּטוּר וְאִי נוֹלְדוּ וְהָלְכוּ הַיְנוּ הֶחְלֵט. וּבְחִנָּם נַקְטֵיהּ. וְאֶלָּא קָשֶׁה, דְּאִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ נַמִּי מִשְּׁנָתֵנוּ בְּשָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, דְּהָא לִכְמוֹת שֶׁהָיוּ תְּנַן, וְרָאוּי לְהַסְגִּירוֹ וְלֹא לְטַהֲרוֹ לְגַמְרֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

כ **יֵשׁ כוּ'**. הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע שֶׁזָּרִיז וְנִשְׁכָּר הוּא בָּזֶה שֶׁהִקְדִּים לְהַרְאוֹת, וַהֲדַר תְּנֵי שֶׁאִלּוּ הֶרְאָה כוּ'. וְכֵן בְּסֵיפָא:

פרק ט

משנה א

א **מִטַּמְּאִין כוּ'**. וְהַלָּשׁוֹן קְצָת קָשֶׁה, דִּבְשְׁאָר נְגָעִים בָּעֵי עוֹד הֶסְגֵּר, וּבָזוֹ מִטַּהֲרִים בְּשָׁבוּעַ אֶחָד. וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּהָכִי נַמִּי קָאָמַר דְּטָמֵא בְּשֵׂעָר וּבְפִשְׁיוֹן דַּוְקָא, וּבְלָאו הָכִי אַף עַל גַּב דְּלֹא כָּהֶה טָהוֹר. תּוֹסָפוֹת:

ב **שְׁחִין כוּ'**. לְשׁוֹן חֲמִימוּת [דְּעַל יְדֵי הַהַכָּאָה מִתְחַמֵּם הַבָּשָׂר]. חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר [וְיַשְׁעְיָה מד], מְתַרְגֵּם שַׁחֵינִית. רַשְׁ"י:

משנה ב

ג **אֵין כוּ'**. מִדְּחִלְּקָן הַכָּתוּב בִּשְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אַף שֶׁמִּשְׁפָּטָן שָׁוֶה. גְּמָרָא:

ד **בַּתּוֹרָה**. שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר צָרֶבֶת הַשְּׁחִין וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן, עִנְיָנוֹ שֶׁאֵינוֹ נֶגַע טָמֵא כֵּיוָן שֶׁלֹּא פָּשָׂה, אֲבָל הִיא צָרֶבֶת כְּשֶׁהָיְתָה וְאִלּוּ פָּשָׂה אוֹ בָּא בְּשֵׂעָר הָיְתָה טְמֵאָה. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ג

ה הָרַמְבַּ"ם. וְקָשֶׁה, הָא עֲדַיִן לֹא אָמַר לָהֶם בָּזֶה שֶׁיַּסְגִּיר. וְכֵן קָשֶׁה, דְּעַל לֹא שָׁמַעְתִּי מְפָרֵשׁ הָרַ"ב גַּם זֶה יַסְגִּיר, וְהוּא לְשׁוֹן הָרַ"שׁ, וַהֲרֵי כְּבָר יָדְעוּ שֶׁיַּסְגִּיר. וּלְדַעַת הָרַ"שׁ יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁהַשְׁאֵלָה הָיְתָה אִם יַסְגִּיר אִם לָאו, וְאָמַר לָהֶם לֹא שָׁמַעְתִּי וְיַסְגִּיר. וְהָרַ"ב עִרְבֵּב שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים:

ו **לֹא שָׁמַעְתִּי**. וְלֹא אָמַר לֹא יָדַעְתִּי, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹא אָמַר דָּבָר שֶׁלֹּא שָׁמַע מֵרַבּוֹתָיו. מַהָרַ"ם:

פרק י

משנה א

א זֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, נִגְעֵי הָרֹאשׁ וְהַזָּקָן הוּא שֶׁיִּפֹּל הַשֵּׂעָר שֶׁבָּהֶן מֵעִקָּרוֹ וְיִשָּׁאֵר הַמָּקוֹם פָּנוּי. וְזֶהוּ הַנִּקְרָא נָתָק כוּ', בֵּין שֶׁמַּרְאֵהוּ עָמֹק בֵּין אֵינֶנּוּ עָמֹק, וְלֹא יֹאמַר עָמֹק בַּנְּתָקִים אֶלָּא לוֹמַר לְךָ מַה עָמֹק בִּידֵי שָׁמַיִם כוּ'. וְכָתַב הָרַאֲבַ"ד, שֶׁכֵּן נִרְאֶה בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים שֶׁאֵין צָרִיךְ שִׁנּוּי הָעוֹר כְּלָל, אֲבָל בַּתּוֹסֶפְתָּא נִרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ שִׁנּוּי. וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ן. וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הָרַ"ב שֶׁכָּתַב מֵחֲמַת הַנֶּגַע. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב **וּבְשָׁנֵי כוּ'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, מִנַּיִן לְשֵׂעָר צָהֹב בְּלֹא פִּשְׁיוֹן וּלְפִשְׁיוֹן בְּלֹא שֵׂעָר, תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יְבַקֵּר וְגוֹ'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ג **קָצָר**. מִשְׁאָר כָּל הַשֵּׂעָר. הָרַמְבַּ"ם. וְהָר"שׁ כָּתַב, אִי נַמִּי, קָצָר מִשִּׁעוּר שֵׂעָר לָבָן:

משנה ב

ד בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, וְשֵׂעָר, מְעוּט שֵׂעָר שְׁנַיִם:

ה **מַצִּיל כוּ'**. דִּכְתִיב וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בּוֹ. הָא יֵשׁ בּוֹ, טָהוֹר. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ג

ו **וְהַמְּשֹׁאָר**. דִּקְדֵּם הֶסְגֵּר כְּתִיב וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בּוֹ, וְאֵין בּוֹ מְשֹׁאָר מַשְׁמַע, וּבְסוֹף הֶסְגֵּר שֵׂנִי כְּתִיב צָמַח בּוֹ, דְּמַשְׁמַע צָמַח מֵחָדָשׁ. הָר"שׁ:

ז **הַצַּד**. אֵין בּוֹ, עַד שֶׁיְּהֵא מְבֻצָּרֶת בּוֹ. תּוֹרַת כֹּהֲנִים. וְצָרִיךְ עִיּוּן, דְּהָא צָמַח בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְבֻצָּר. וְכָתַב מַהֲרַ"ם, דְּמִסְתָּמָא קָרֵא בַּתְּרָא לְרַבּוֹת אָתֵי. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, וְאִם הָיָה מִצַּד הַנֶּתֶק לֹא יַצִּיל לְפִי שֶׁתַּבְנִית הַנֶּתֶק שֶׁיִּקָּרַח מָקוֹם וְיִשָּׁאֵר הַשֵּׂעָר בּוֹ סָבִיב לַנֶּתֶק כוּ':

ח הָר"שׁ. וְכָתַב עוֹד, דִּבְתוֹרַת כֹּהֲנִים מַשְׁמַע דְּאַף לְרַבִּי יְהוּדָה אִצְטְרִיךְ. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּגוֹן לְהַצִּיל מִיַּד הַפְּשִׁיוֹן, דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ כֵּיוָן דְּבִפְנֵי עַצְמוֹ אֵינוֹ סִימָן טָמְאָה, אֲפִלּוּ צוֹמֵחַ יִצְטָרֵף עִם הַשָּׁחֹר לְהַצִּיל, קְמַשְׁמַע לָן:

ט **לְבָנָה**. קְשֶׁה, אִם שְׁחֹרָה אֵינָהּ מַצֶּלֶת עִם הַצְּהֻבָּה, לְמָה תַּצִּיל הַלְּבָנָה עִם הַצְּהֻבָּה, וְלֹא הֲוָה לֵיהּ לְמִתְנֵי לְהָא. וְזֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, אָמַר וְשֵׂעָר שָׁחֹר, יִצְטָרֵךְ שֶׁיִּהְיוּ שְׁתֵּיהֶן שְׁחֹרוֹת, אוֹלָם אִם אַחַת לְבָנָה אוֹ צְהֻבָּה וְהָאַחֶרֶת שְׁחֹרָה אֵינָן מַצִּילִין. וְעָלָה בְּדַעְתִּי שֶׁהַגִּרְסָא הִיא אַחַת שְׁחֹרָה וְאַחַת לְבָנָה. אֶלָּא שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים גַּם כֵּן כְּגִרְסָתֵנוּ. וְצָרִיךְ עִיּוּן:

משנה ד

י וַהֲדַר תְּנֵי הָכָא, אַגַּב שְׁאָר תַּנָּאֵי. הָר"שׁ:

משנה ה

יא **הֲרֵי הוּא כוּ'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים דָּרַשׁ לְהוּ מִדִּכְתִיב וְאִם פָּשֹׂה יִפְשֶׂה. הָר"שׁ:

יב **הָלַךְ כוּ'**. שֶׁחָזְרוּ שְׂעָרוֹת וְצָמְחוּ בַּמָּקוֹם שֶׁפָּשָׂה וְנִתְקוּ. הָר"שׁ:

משנה ו

יג **שֵׂעָר**. שָׁחֹר. הָרַמְבַּ"ם:

יד דְּהַיְנוּ שֵׂעָר מְשֹׁאָר. דְּבָעֵינַן מְבֻצָּר. הָר"שׁ. וּמְשׁוּם דְּבִשְׁנֵי נִתְקִים זֶה לִפְנִים מִזֶּה תְּנֵי פְּחוֹת מִכַּגְּרִיס טָמֵא, כַּגְּרִיס טָהוֹר, נָקֵט הָכָא כַּגְּרִיס טָמֵא לְרִבּוּתָא. מַהֲרַ"ם:

משנה ז

טו דְּנָחְשָׁב כִּדְבוּקוֹת לְקָמַת הָרֹאשׁ מִצַּד אֶחָד, דְּכָל הַשְּׂעָרוֹת הֲרֵי הֵן כְּקָמַת הָרֹאשׁ, וְאֵין כָּאן מְבֻצָּר. הָרַ"שׁ:

משנה ח

טז דְּכֵיוָן דִּכְתִיב נִרְפָּא הַנֶּתֶק, טָהוֹר הוּא מֵיֶּתֶר. תַּנָּא קַמָּא סְבִירָא לֵיהּ טָהוֹר הוּא אוֹתוֹ הַסִּימָן שֶׁטִּמְּאוֹ וְאַף עַל גַּב שֶׁהָלַךְ הַשֵּׂעָר שָׁחוֹר, אֲבָל אִם אַחַר שֶׁהָלַךְ בָּא סִימָן אַחֵר, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִמִּין אוֹתוֹ שֶׁנִּרְפָּא, אֵינוֹ טָהוֹר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ דְּזֶה נִכְלָל כְּבָר בְּאָמְרוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק, וְהוּא מֵיֶּתֶר, הָדַר לַנֶּתֶק שֶׁהוּא טָהוֹר מִכָּל סִימָן שֶׁיָּבֹא לוֹ אַחַר כְּךָ. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

יז הָרַ"שׁ. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ דְּגַם הַפְּשִׁיטוּת שֶׁנִּרְפָּא בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר נִרְפָּא לְעוֹלָם אַף שֶׁהוּסַר, דְּאִם לֹא כֵּן, רַבִּי שִׁמְעוֹן הֵיכָן תַּנָּא קַמָּא. דְּאֵין לוֹמַר דְּאִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן אִם אַחַר שֶׁהָלַךְ הַשָּׁחוֹר נוֹלַד שֵׂעָר צָהֹב אַחַר טָמֵא, וּלְתַנָּא קַמָּא טָהוֹר, דְּלִשׁוֹנָם מַשְׁמַע דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַקֵּל, מִדְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֵין לוֹ טֻמְאָה לְעוֹלָם. קָרְבַּן אַהֲרֹן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ט

יח וְעִקֵּר קְרָא לָאו לְהָכִי אָתָא, דְּאִם כֵּן לָמָּה לִי כָּל הָרֹאשׁ, בְּמִלְּפָנָיו אוֹ מֵאֲחוֹרָיו דַּי, אֶלָּא מִטָּהוֹר הוּא מֵיֶּתֶר לְמַדְנוּ בְּאִם אֵינוֹ עִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לְדַיִן נָתָק גַּם כֵּן דַּיִן פָּרַח בְּכֻלּוֹ:

יט אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְהוֹצִיא הָאִשָּׁה וְהַקָּטָן, תַּלְמוּד לוֹמַר הַצָּרוּעַ, בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה כוּ'. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

כ דְּלֹא מִקֶּרֵי פְּרִיחָה. אֲבָל מִתּוֹךְ הַפְּטוּר טָהוֹר, דְּכִי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ, מִכָּל מָקוֹם מַשְׁמַע. כֶּסֶף מִשְׁנֶה. וְכָךְ פֵּרְשׁוּ הָרַמְבַּ"ם וְהָרַ"שׁ עַל פִּי הַתּוֹסֶפְתָּא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כא **אֵין כוּ'**. דַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב וְכִי יִמָּרֵט, וְלִשְׁתִּיק מֵרֹאשׁוֹ, אֶלָּא לוֹמַר דְּאֵין הַזִּקְן מְעַכְּבוֹ. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

כב **אֵין כוּ'**. שֶׁנֶּאֱמַר צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן, מְלַמֵּד שֶׁהֵן חֲשׁוּבִים שְׁנַיִם. הָרַמְבַּ"ם:

משנה י

כג וּמִיהוּ בַּזָּקֵן נַמִּי אִם נִקְרַח כֻּלּוֹ יֵשׁ לוֹ דִּין קָרַחַת. וְהָרַ"שׁ כָּתַב עוֹד הֶבְדֵּל, דִּקְרַחַת וְגַבַּחַת אֵינָן מִטַּמְּאִין אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה מַרְאוֹת. וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַ"ב. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כד וְהָא דְּלָא קָאָמַר אִפְּכָא, מִשּׁוּם דְּמִסְתָּמָא לֹא מְגַדְּלֵי שֵׂעָר. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כה **קָרַחַת**. וְהוּא הַדִּין לְגַבַּחַת. הָרַמְבַּ"ם:

כו **שֵׁעָר כוּ**'. לָאו דַּוְקָא. דְּהוּא הַדִּין וְכָל שֶׁכֵּן נְקֻרַּח מֵאֵלָיו. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

כז **אֵיזוֹהִי קָרַחַת כוּ**'. שֶׁאַל עַד אֵיזֶה גְּבוּל יִקָּרֵא כֵּן. דְּהַמָּקוֹם הַתּוֹרָה בֵּאֲרָה, וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו גִּבֵּחַ הוּא, וְקָרַחַת מַה שֶּׁכְּלַפֵּי עָרְפּוֹ. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

כח **מִלְמַעְלָן**. נִרְאֶה לִי, לְאַפּוֹקֵי שְׂעַר גַּבּוֹת הָעֵינַיִם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כט **וְאֵינָן פּוֹשׁוֹת וְכוּ**'. דִּכְתִיב בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ. אוֹ, לְחַלֵּק. הָר"שׁ:

פרק יא

משנה א

א מִדְּלֹא תְּנַן נַמִּי הָכָא חוּץ מִגֵּר תּוֹשָׁב כְּמוֹ בְּרֵישׁ פֶּרֶק ג'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב וְלֹא דָּמֵי לְהָא דִּבְפֶּרֶק ז' אֵלּוּ בֶּהָרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בְּנִכְרֵי קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּיֵּר. דְּהָתָם בְּגוּפוֹ, וּכְשֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד הָוֵי, אֲבָל הָכָא הַאי בֶּגֶד הָוֶה חֲזִי לִנְגָעִים כוּ'. הָר"שׁ:

ג וְלֹא יָדַעְתִּי מָה עִנְיַן יָמִים לְכָאן, דְּכָל עוֹד שֶׁלֹּא רָאָהוּ הַכֹּהֵן וְנָזַר עָלָיו טֻמְאָה כְּאִלּוּ אֵינוֹ הוּא, וְלֹא דָּמֵי לְנִדָּה אוֹ לְזָיִר, זָב וְזָבָה, דִּתְלוּיִין בְּעַצְמָן:

ד וְצָמָר מִן בַּעֲלֵי חַיִּים הוּא, וְהֵם חַיִּים מִן הַצְּמָחִים. הָרַמְבַּ"ם:

ה **חִבֵּר כוּ**'. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יְלִיף לֵיהּ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ו **רְחֵלִים**. שֶׁסְּתָם צֶמֶר הוּא שֶׁל רְחֵלִים:

ז **מָחֳצָה כוּ**'. אַף דִּסְפֵק נְגָעִים לְהָקֵל, אֲפִלּוּ הָכִי טָמֵא. הָר"שׁ. וְכֵן בְּכִלְאַיִם דִּינָא הָכִי:

משנה ג

ח שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְצָבְעוֹ. הָרַמְבַּ"ם. אַף כוּ'. צְבוּעִים בִּידֵי שָׁמַיִם מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר לַפִּשְׁתִּים כוּ':

ט דְּלִית בֵּיהּ צְבוּעַ בִּידֵי שָׁמַיִם. קָרְבַּן אַהֲרֹן. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר כוּ**'. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים פְּלִיגִי בִּדְרָשֵׁי דִּקְרָאֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

יא **שְׁבַיְרַקִּים כוּ**'. מִדִּכְתִיב יְרַקְרַק וַאֲדַמְדַּם יְלִיף לַהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְכָתַב הָרַמְבַּ"ם, וְשֹׁרֶשׁ מִשָּׁרְשֵׁי הַלָּשׁוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נוֹסָף אוֹת אוֹ אוֹתִיּוֹת אֶלָּא לְזֵרוּז וּלְהַפְלִיג כוּ'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב אֲבָל בְּפָתוּחַ אֵינָן מִסְתַּמְּאִין. וְכָל זֶה בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יג כְּלוֹמַר מִכַּבְסוֹ וּמַסְגִּירוֹ כְּדִלְקַמָּן. וּבְתוֹרַת כֹּהֲנִים יְלִיף לֵיהּ. וּמַשְׁמַע נַמִּי בְּעוֹמֵד שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת שֶׁיִּשָּׁרֵף. וְאֵין כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

יד כְּלוֹמַר לֹא הַבָּגֶד כֻּלּוֹ וְלֹא הַנֶּגַע בִּלְבַד, אֶלָּא מְעַט מִן הַבָּגֶד עִמּוֹ. מִדְּכְתִיב וְכִבְּסוּ אֶת אֲשֶׁר בּוֹ הַנָּגַע, וְלֹא כְתִיב וְכִבְּסוּ הַנֶּגַע. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

טו דְּאִלּוּ יָרֹק חֲלָשׁ שֶׁהוּא מַרְאֶה שְׁלִישִׁי, טָהוֹר לְגַמְרֵי, אֲפִלּוּ בָּרִאשׁוֹן אוֹ בַשֵּׁנִי, דִּכְתִיב וְהִנֵּה כֵּהָה הַנָּגַע, מַשְׁמַע דַּעֲדַיִן קְצָת מַרְאֵה נֶגַע בּוֹ. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

טז וּבָרִאשׁוֹן עָמַד. וְאִם כָּהָה בָּרִאשׁוֹן וְחָזַר בַּשֵּׁנִי לְמַרְאִיתוֹ, יִשָּׂרֵף. וְאִם כָּהָה גַּם בַּשֵּׁנִי, אֲפִלּוּ פָּשָׂה בַּכֵּהֶה, מְכַבְּסוֹ. הָרַ"שׁ. וְכֻלְּהוּ דִינֵי דְּפִרְקִין בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מִדְּרָשֵׁי דְּקְרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יז **אֵינוֹ צָרִיךְ כוּ'**. וְהַאי עוֹד מִבָּעֵי לֵיהּ, מָה רִאשׁוֹנָה כַּגְּרִיס, אַף שְׁנִיָּה. וְרַבָּנָן תַּרְתֵּי שְׁמַע מִנַּהּ. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

משנה ו

יח וּלְהָכִי לֹא שַׁיְּךְ בֵּיהּ לְשׁוֹן הַצָּלָה:

יט הָרַ"שׁ מֵהַתּוֹסְפְתָּא. וְנִרְאֶה לִי דְּטַעֲמָא דְּהַמַּטְלִית אֵינוֹ נִמְשָׁךְ לְהַבֶּגֶד, כֵּיוָן דְּמֻחְבָּר לַטָּהוֹר. אֲבָל בְּסִיפָא, הַבֶּגֶד שֶׁאֵינוֹ מְחֻבָּר לַטָּהוֹר נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַמַּטְלִית. אֶלָּא דְּצָרִיךְ עִיּוּן דְּמַאי שְׁנָא מֵהָא דְּפָרָק י"ג מִשְׁנָה ה' דְּחוֹלֵץ הָאֲבָנִים. עַיֵּן שָׁם. וְהָרַמְבַּ"ם גּוֹרֵס שׁוֹרֵף. וְכֵן הוּא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ז

כ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּגְּרִיס וְלֹא יוֹתֵר. הָרַ"שׁ. כְּלוֹמַר, דְּאֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, דְּכֻלּוֹ בֶּגֶד אֶחָד הוּא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כא וְדַוְקָא מִצַּד אֶחָד, אַף שֶׁרְחוּקִים, אֲבָל מִצַּד זֶה לְצַד אַחֵר לֹא, אֶלָּא אִם כֵּן בְּעוּרוֹת:

משנה ח

כב **שָׁלֹשׁ**. דְּיֵלֵיף לֵיהּ נַמִּי בַּמֶּה מְצִינוּ מִבֶּגֶד. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

כג **אֲפִלּוּ כוּ'**. דְּאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שְׁתִי וְעֵרֶב, דְּאוֹ לְחַלֵּק. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

משנה ט

כד רוֹצֶה לוֹמַר לְשִׁתִי הָעוֹמֵד מִצְּטָרֵף:

כה וְקָשֶׁה, דִּבְפֶרֶק י"ב מִשְׁנָה ב' תָּנֵי דִּתְחִלַּת הַבֶּגֶד צָרִיךְ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ. וְעוֹד, מָה עִנְיַן בָּתֵּי נִירִין לְשָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ. וְנִרְאֶה לִי דְּהָכִי גָּרְסִינַן, עַד שֶׁיֵּאָרֵג בּוֹ שְׁלִישִׁי, וְלֹא גָּרְסִינַן עַל שָׁלֹשׁ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

כו שֶׁהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר הַצָּמֶר כּוּ', וּמַאֲמָרוֹ בַּצָּמֶר, יוֹרֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַה שֶּׁיִּשְׁרֹף וּמַה שֶּׁיַּעֲזֹב, וּבָאָה הַקַּבָּלָה שֶׁיַּעֲזֹב מֵהֶן הָאֲמִרְיוֹת. הָרַמְבַּ"ם:

כז שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְקַבֵּל נֶגַע, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּמִינוֹ נֶגַע. הָכִי יָלֵיף לֵיהּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

משנה יא

כח **כְּגוֹן כּוּ**'. וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה פֵּרַט אֵלּוּ, וְרַבִּים הֵם הַשְּׁנוּיִים בְּכֵלִים:

כט וְקָשֶׁה, דִּסְבָכָה גוּפָא הֲוָה מָצֵי לְמִתְנֵי. וְהָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּלֹא נָרַס וְשָׁבִיס:

משנה יב

ל וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַ"שׁ, מִשּׁוּם דְּמוּכָח מִתּוֹרַת כֹּהֲנִים דְּאַיְירֵי אַף בִּימֵי הֶסְגֵּרוֹ, וְלֹא בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּטְהַר בְּקֹרִיעַת הַנֶּגַע. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

לא כְּדִלְעֵיל בְּסוֹף פֶּרֶק ה' לְעִנְיַן אָדָם. הָרַ"שׁ. וְאַף דְּהָתָם מִקְרָא יָלֵיף, אֵין לְהַחְמִיר בְּנִגְעֵי בְגָדִים יוֹתֵר מִבְּנִגְעֵי אָדָם:

לב הָרַמְבַּ"ם וְהָרַ"שׁ. וְתֵימַהּ, לָמָּה לֹא פֵּרְשׁוּ מִדִּכְתִיב מַמְאֶרֶת. וְעוֹד, שֶׁגַּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּשֹׂרֵפָה וּמֻתָּר לֵהָנוֹת:

פרק יב

משנה א

א **כָּל**. לַאֲתוֹיֵי כְּדְפָרֵשׁ הָרַ"ב בְּרֵישׁ פֶּרֶק דִּלְעֵיל. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם:

ב בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים לֹא נָרַס וְגוּפָן, דְּמֵאָדָם לָמַדְנוּ, דְּאַתָּם קְרוּיִים אָדָם כּוּ':

ג וְלֹא תָּנֵי לְהוּ בְּמַתְנִיתִין, מִשּׁוּם דִּשְׁתַּיִם אִתְיָא בְּמִכָּל שֶׁכֵּן, וּבְחֻמֵּשׁ אִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי כְּמוֹ בְּציצִית. מַהֲרַ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר לָא חֲשִׁיב, אֶלָּא הֲנֵי דִּכְתִיב בֵּהוּ לִישָׁנָא יְתֵירָא חֲשִׁיב. רַשׁ"י:

ה שֶׁהַקּוֹרוֹת בּוֹלְטוֹת כְּמוֹ מִן עֲלָיָה, וַעֲלֵיהֶם בָּנוּי בַּיִת. וּמַהֲרַ"ם פֵּרֵשׁ, קוֹרוֹת רְחָבוֹת וְיכוֹלִין לַעֲמֹד בְּלֹא נְעִיצָה, וְלֹא קָרִינַן בֵּיהּ בְּבֵית אֶרֶץ כּוּ':

ו הָרַמְבַּ"ם. וְקָשֶׁה, דִּלְקַמָּן (מִשְׁנָה ב) תְּנַן עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ אֲבָנִים כּוּ'. וּבְנֶסְחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּתוּב וַעֲלֵיהֶן בַּיִת בָּנוּי. וְכֵן הוּא בְּהָרַ"שׁ:

משנה ב

ז **בְּשֶׁיֵּשׁ כּוּ**'. אַף דִּכְתִיב [וַיִּקְרָא יד] וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית, סְתָם, נִלְמָד בְּמִדַּת דָּבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ, וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו וְאֶת כָּל עֲפַר הַבָּיִת, וְלֹא הַבָּנוּי מֵעִנְיַן אַחֵר. הָרַמְבַּ"ם. וְכָתַב מַהֲרַ"ם דְּתָנָא וְשִׁיֵּר עֻצָּם וּבַרְזֶל:

ח **וְעָפָר**. הַמְגֻבָּל בְּמַיִם. כְּדִכְתִיב וְטָח כוּ':

ט וְקַשֶׁה, מְנָלָן דְּבָעִינַן שָׁלֹשׁ, דִּלְמָא חָדָא סַגִּי. וְנִרְאֶה לִי דְּמִיתוּרָא דְּבַיִת קָרֵרִישׁ לֵיהּ, דְּהָא בְּבַיִת קָמִירֵי, אֶלָּא לוֹמַר שֶׁהַבַּיִת זֶה הוּא דַּוְקָא בִּשְׁלָשְׁתָּן יַחַד. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ג

י וְרַבִּי עֲקִיבָא דָּרִישׁ, קִיר, דַּאֲפִלּוּ נִרְאָה בְכֹתֶל אֶחָד דַּי. וְחִלְּצוּ אֶת הָאֲבָנִים, אֵין פָּחוֹת מִשְּׁתַּיִם. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר וְחִלְּצוּ וְגוֹ', אֵין פָּחוֹת מִשְּׁתַּיִם. הַקִּיר, אֲפִלּוּ לֹא נִרְאָה אֶלָּא עַל אֶבֶן אֶחָת. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

משנה ד

יא **עֵצִים כְּדֵי וְכוּ'**. וְשִׁעוּר הָאֲבָנִים, מְפֹרָשׁ בַּתּוֹסֶפְתָּא, מַשְׁאוֹי שְׁנַיִם. הָרַ"שׁ:

יב לְשֶׁבֶט יְהוּדָה וּבִנְיָמִין, אֶלָּא יָד כֹּל יִשְׂרָאֵל שָׁוִין. וְקֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוֹמִית דְּלֹא הָיָה לוֹ יְסוֹד, צָרִיךְ לוֹמַר דְּלָאו מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף, אֶלָּא דְּהָכִי גְּמִירֵי לַהּ דִּכְתִיב הַכֹּל בִּכְתָב וְגוֹ'. וְכֵן סָתָם לָן בְּפֶרֶק ט' דַּעֲרֵכִין מִשְׁנָה ו'. וּבִזְבָחִים דַּף נ"ג רַהֲטָא דְּסֶגְיָא אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר דְּנִתְחַלְּקָה, וּלְדִידֵיהּ מַטְּמֵא בַּנְּגָעִים. וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַ"ב בְּפֶרֶק ה' מִשְׁנָה ד' דִּזְבָחִים וּבְרֵישׁ פֶּרֶק ג' דְּמִדּוֹת. וְצָרִיךְ עִיּוּן:

משנה ה

יג **כְּנֶגַע**. וְקַשֶׁה, לָמָּה אָסוּר לוֹמַר נֶגַע, וַהֲלֹא עַד שֶׁיֹּאמַר הַכֹּהֵן טָמֵא אֵין כָּאן טֻמְאָה. וְהָרַא"ם פֵּרֵשׁ, מִשּׁוּם לַמֵּד לְשׁוֹנְךָ לוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, אוֹ מִשּׁוּם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג עִם הַכֹּהֵן, וְלִי נִרְאֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְתֹּחַ פִּיו לַשָּׂטָן. וּלְכָל הַטַּעֲמִים נִרְאֶה לִי דִּבְכָל הַנְּגָעִים הַדִּין כָּךְ. וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה אֶלָּא בַּנֶּגַע הַבָּא עָלָיו רִאשׁוֹן:

יד וַאֲפִלּוּ לֹא יִשְׁהוּ בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, וְלֹא דָּמֵי לְנִכְנָס בַּבַּיִת. תּוֹרַת כֹּהֲנִים. כְּלוֹמַר וּלְהָכִי מְפַנֶּה אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי לֹא יוּכַל לְהַצִּיל כְּלָל:

טו **קְנִים**. וְאַף עַל גַּב דְּעַל הָרֹב הַכֵּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהֶן אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה:

משנה ו

טז **עַל כּוּ'**. כְּלוֹמַר סָמוּךְ. כְּמוֹ וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה:

יז **מִכָּל מָקוֹם**. פֵּרוּשׁ, מִשּׁוּם מָקוֹם. מַהֲרַ"ם. וּמְצָאנוּ כֵּן בַּתַּנַ"ךְ, לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה [שְׁמוֹת כ]. וּבְתְהִלִּים ע"ח [וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ]:

יח **לֹא וְגוֹ'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, וְלָקְחוּ אֲבָנִים כּוּ' וְהֵבִיאוּ אֶל תַּחַת הָאֲבָנִים. אֵין פָּחוֹת מִשְּׁתַּיִם:

יט **אֶלָּא כּוּ'**. וְכֵן לְהֵפֶךְ. דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא שְׁתַּיִם, תּוּ לֹא הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כ לְשׁוֹן קְצוּעַ מְפָרֵשׁ. אֲבָל הַלִּמּוּד מֵאֲשֶׁר הִקְצוּ. וְדִשְׁנֵיהֶן מְבִיאִין, נִלְמָד מִוּלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת. וְהָא דִכְתִיב יַקְצַע אַחַר חִלֵּץ, לְשׁוֹן יָחִיד, לְמַעוֹטֵי כֹּתֶל הַמַּפְסִיק בֵּין בַּיִת לְחָצֵר וּלְגִנָּה, שֶׁאֵין בַּעַל הֶחָצֵר וְהַגִּנָּה מְסַיֵּעַ לְבַעַל הַבַּיִת:

משנה ז

כא **לָעִיר**. וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ מֻקֶּפֶת חוֹמָה:

כב **הַפִּשְׁיוֹן כּוּ'**. כָּל זֶה יָלְפִינַן בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מִקְּרָאֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יג

משנה א

א **עֲשָׂרָה**. כֻּלְּהוּ דִּפְרִקִין יָלְפִינַן בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מִקְּרָאֵי:

משנה ב

ב שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַזָּיוֹת לָתֵת שָׁם אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת הַמַּחֲזִיקוֹת אֶת כָּל עֲבִי הַכֹּתֶל וְנִרְאוֹת מִשְּׁנֵי צְדָדִים. רַשְׁ"י. וְהוּא הַדִּין דַּהֲוָה מָצֵי לְמֵימַר הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶלָּא דִּבְרוּ בְּכָל כֹּתֶל, שֶׁמִּן הַסְּתָם יֵשׁ בַּזָּוִית אֶבֶן גְּדוֹלָה:

ג פֵּרוּשׁ, כֹּתֶל הַמַּפְסִיק בֵּין שְׁנֵי בָתִּים, וְעַל עֵץ אוֹ אֶבֶן אַחַת שֶׁבְּרֹאשָׁם מֻנָּח נִדְבָּךְ לְבַיִת זֶה וְכֵן לַבַּיִת הַשֵּׁנִי, אוֹתוֹ הָעֵץ אוֹ הָאֶבֶן מִקְּרֵי רֹאשׁ, וּשְׁאָר עֵצִים אוֹ אֲבָנִים לִפְנִים נִקְרָאִין פְּתִין. וּלְפִי שֶׁבָּעֲרוּךְ פֵּרוּשׁוֹ סָתוּם הִרְחַבְתִּיו. מַהֲרַ"ם:

ד **נִרְאָה כּוּ'**. מִדְּתָלֵי בְנִרְאָה, מִסְתַּבְּרָא דְּאַחֲלִיצָה קָאֵי. דְּאִי אַנְתִּיצָה, הֲרֵי נוֹתֵץ כָּל הַבַּיִת, וּמַה לִּי בְּאֵיזֶה אֶבֶן נִרְאָה. וְקָאָמַר דְּלֹא חִיְּבוּ הַכָּתוּב לַחֲבֵרוֹ שֶׁיַּחֲלֹץ עִמּוֹ אֶלָּא כְּשֶׁנִּרְאָה בָּרֹאשׁ, הוֹאִיל וְאֶבֶן אַחַת בְּשֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ. וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּתָנֵי נוֹטֵל וְלֹא נוֹתֵץ. וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ"ם:

משנה ג

ה **לַבַּיִת**. שֶׁלְּצֹרֶךְ הַבַּיִת גַּם כֵּן נִבְנוּ, לְצֹרֶךְ הַתִּקְרָה. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

ו וְלֹא מְפָרֵשׁ לְעִנְיַן מָה שׁוֹטְחִין אוֹתָן. דְּאִי לְצֹרֶךְ עַצְמָן, פְּשִׁיטָא דְּאֵינָן בִּכְלַל אֲבָנָיו. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן צֹרֶךְ קְצָת אֶל הַגַּג. וְזֶה הַוָּה לֵיהּ לְהָרַ"ב לְפָרֵשׁ:

ז וְעוֹשִׁין הַסְּכָכָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ הַתִּינוֹקוֹת. הָרַ"שׁ:

משנה ד

ח הָרַ"מ. נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּלֹא מִטַּמֵּא בִּנְגִיעָה מִתּוֹכוֹ אֶלָּא כְּשֶׁבָּא כֻּלּוֹ לְתוֹכוֹ, כִּדְמַשְׁמַע קְרָא. אֲבָל דַּעַת רַשְׁ"י לְפִי הַגִּרְסָא שֶׁלְּפָנֵינוּ, דְּטָמֵא בִּנְגִיעָה לְחוֹדָא, וְאָתֵי שַׁפִּיר טְפֵי סֵיפָא זֶה וְזֶה

מְטַמְּאִין בְּבִיאָה. וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב, זֶה וָזֶה כוּ', כֵּיצַד, בַּיִת שֶׁהָיָה מֵסֵךְ כוּ'. וְדַחַק דְּמַפְסִיק בְּמִשְׁנַת הַבּוֹנֶה כוּ':

משנה ה

ט **חוֹלֵץ כוּ'**. וּלְעֵיל פֶּרֶק י"א מִשְׁנָה ו' תְּנֵי מַצִּיל כוּ', עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. וּמַהַר"ם כָּתַב דְּהָתָם וְהָכָא חַד דִּינָא הוּא, וְאֵין דִּינָן בִּשְׁרָפָה, אֶלָּא הַתָּנָא עֲצָה טוֹבָה קָא מַשְׁמַע לָן, דְּמֵאַחַר שֶׁרָאִינוּ שֶׁחָזַר הַנֶּגַע לְהַמַּסְגֵּר, נִכָּר בְּטוֹב שֶׁכֻּלּוֹ מְנֻגָּע הוּא, וְיֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיְּנֻגַּע גַּם הַנִּקּוּחַ מֵאִתּוֹ וְיִתְקַלְקֵל גַּם הַבֶּגֶד וְהַבַּיִת הַטָּהוֹר, לָזֶה הִשְׁמִיעָנוּ עֵצָה טוֹבָה שֶׁיַּחֲלֹץ הָאֲבָנִים וְיַפְרִישׁ הַמַּטְלִית מֵהַטָּהוֹר. וְחוֹלֵץ לָאו מֵעִנְיַן חוֹלֵץ וְקוֹצֶה וְטָח קָאָמַר, דְּכֵיוָן דְּנִלְקָחוּ מִן הַמַּסְגֵּר לְאַחַר חֲלִיצָה וְטִיחָה קָדֵם נְתִיצָה, אֵין דִּינָן כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וּמַצִּיל דְּהָתָם פֵּרוּשׁוֹ יַפְרִישׁ, כְּמוֹ הָעֹשֶׂר אֲשֶׁר הִצִּיל [בְּרֵאשִׁית לא]. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ז

י בְּפֶרֶק קַמָּא דְּכֵלִים מִשְׁנָה ד' כָּתַב הָרַ"ב, מְצֹרָע יוֹשֵׁב וְטָהוֹר עוֹבֵר. וּבְקִדּוּשִׁין דַּף ל"ג הַגִּרְסָא מְצֹרָע יוֹשֵׁב וְטָהוֹר עוֹמֵד. וְכָתַב רַשְׁ"י שֶׁכֵּן הוּא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְכָתַב הָרַ"שׁ, וְהַכֹּל אֶחָד, דִּלְעוֹמֵד דְּהָכָא קָרֵי לֵיהּ הָתָם יוֹשֵׁב, וּלְעוֹבֵר דְּהָכָא קָרֵי לֵיהּ הָתָם עוֹמֵד. וּלְהָכִי נַמִּי לֹא קָפִיד הָרַ"ב וְכָתַב הָכָא עוֹבֵר בְּמָקוֹם עוֹמֵד:

משנה ח

יא **וְרַבּוֹ**. מִדְּלֹא כְתִיב וְהַבָּא בַּבַּיִת, אֶלָּא אֶל הַבַּיִת, מַשְׁמַע שֶׁעֲדַיִן הוּא יָבֹא אֶל הַבַּיִת. וּמֵיהוּ בְּבִצִּיר מֵרֹב לְאוֹ בִּיאָה הִיא כְּלָל. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

יב אִי מַה בַּיִת טָעוּן צִפָּרִים אַף בֶּגֶד כוּ', תַּלְמוּד לוֹמַר זֹאת. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

יג הָרַ"שׁ הִשְׁמִיט וְעוֹרוֹת. וְדֵיק טְפֵי לְשׁוֹן כְּגוֹן:

יד אִי מַה בֶּגֶד מִטַּמֵּא בְּכָל הַטֻּמְאוֹת כְּגוֹן שְׂרָצִים וְשִׁכְבַת זֶרַע, אַף כֶּלִי, תַּלְמוּד לוֹמַר זֹאת. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

טו **שֶׁהִכְנִיס כוּ'**. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָמַד שָׁם אֶלָּא שֶׁהִכְנִיסָהּ וְהוֹצִיאָהּ, טָמֵא, דְּדָוְקָא גַּבֵּי אִילָן שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע מְחִצּוֹת בָּעִינַן עוֹמֵד, כְּדִכְתִיב בָּדָד יֵשֵׁב. אֲבָל בְּבַיִת דְּאִיכָּא מְחִצּוֹת, כְּאִלּוּ עוֹמֵד דָּמֵי. תּוֹסְפוֹת:

משנה ט

טז וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא כָתַב וְהַשּׁוֹהֶה, לְלַמֵּד שֶׁתְּהֵא הָאֲכִילָה מְשֻׁעֶרֶת בְּאוֹכֶל כְּשֶׁהוּא מֻסָּב, שֶׁזֶּה קוֹבֵעַ לַאֲכִילָתוֹ, וְאִי לָאו הָכִי הָוֶה מְשַׁעֵר הַשְׁהִיָּה בַּאֲכִילָה דְּכָל הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ בְּכַזַּיִת. קָרְבַּן אַהֲרֹן:

משנה י

יז **עַד כוּ'**. וְאָז נִטְמְאוּ טַבְעוֹתָיו. אֲבָל יָדָיו נִטְמְאוּ מִיָּד. הָרַמְבַּ"ם. וְדַיָּק לֵיהּ מִדְּאָמְרוּ לוֹ בְּזֶמֶן שֶׁאֵין כָּל גּוּפוֹ טָמֵא, דְּמַשְׁמַע מִיהָא דְּמִקְצָת גּוּפוֹ, הַיְנוּ יָדָיו, טְמֵאִין. וְהָא דְּבָעְיִנַן רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ, הַיְנוּ שֶׁיִּטַּמֵּא כָּל גּוּפוֹ:

יח בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יְלֵיף לֵיהּ:

משנה יא

יט וְהוּא דֹּחַק, דְּהָא הָכָא בִּמְצֹרָע שֶׁנִּכְנַס לְבֵית טָהוֹר מַיְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הוּא כֵּלִים שֶׁאָמַרְנוּ כוּ'. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כ וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּלֹא פָּלוּג, וְאַף בַּיּוֹם נָתְנוּ זֶה הַשִּׁעוּר:

משנה יב

כא שֶׁאְסוּר לֵישֵׁב בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל, נִמְצָא שֶׁכָּל כָּךְ קָנָה לְמוֹשְׁבוֹ. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, שֶׁהַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָבֹא שָׁם יִהְיֶה אַרְבַּע עַל אַרְבַּע שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מוֹשָׁב בִּפְנֵי עַצְמוֹ:

כב **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר כוּ'**. רַבִּי מֵאִיר מְדַמֶּה לְמֵת הוֹאִיל וּשְׁנֵיהֶם מְטַמְּאִין כָּל מַה שֶּׁבְּאֹהֶל. וְרַבִּי יוֹסֵי הוֹרִידוֹ מַדְרֵגָה אַחַת הוֹאִיל וְאֵינוֹ מְטַמֵּא שִׁבְעָה כַּמֵּת. הָרַמְבַּ"ם:

פרק יד

משנה א

א דְּהָא חַיִּים כְּתִיב. רַשְׁ"י:

ב וְקָשֶׁה, דְּהָא תְּנַן בְּפֶרֶק ז' דְּמִקְוָאוֹת מִשְׁנָה ה', שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שֶׁנָּפַל לְתוֹכָן קֶרֶטוֹב יַיִן וּמַרְאֵיהֶן כְּמַרְאֵה יַיִן, וְכָל שֶׁכֵּן דָּם דְּסוּמָק טְפֵי. וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּנִכָּר מַמָּשׁוֹ קָאָמַר כוּ'. תּוֹסְפוֹת. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ג וּמַצְרִיכוֹ [לְקוֹבָרָהּ] בְּפָנָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁיֹּאכְלֶהוּ. נִרְאֶה לִי:

ד **נָטַל**. מַשְׁמַע דְּלְאַחַר שְׁחִיטָה נוֹטְלָן. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה דִּכְתִיב עַל הַמְּטַהֵר, דְּמַשְׁמַע בְּגַבֵּהּ, הַיְנוּ עַל גַּב הַיָּד. וְיֵשׁ אוֹמְרִים עַל מִצְחוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר עֶלְיוֹן כוּ'. וְגַם בְּבֵית כְּתוּב עַל, שֶׁיִּזֶּה מִבַּחוּץ, וְיַלְפִּינַן מִמְּצֹרָע שֶׁיִּזֶּה גַּם כֵּן בָּעֲלִיּוֹנוֹת וְהוּא הַשָּׁקוּף. עַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ו הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר נַמִּי דְּמֵעֵט נַמִּי דְּכֻלֵּי גּוּפֵיהּ, כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, אֶלָּא דְּכָל זֶה לֵיתֵיהּ, דְּמַסְקָנַת הַגְּמָרָא הִיא דְּכָל בְּשָׂרוֹ דַּוְקָא הוּא, דַּאֲפִלּוּ לְמַאן דְּדָרֵישׁ כְּלָל וּפְרָט, הָלְכָה הִיא וְעוֹקֶרֶת הַדְּרָשָׁא. וְעוֹד, דְּהָא הַר"ב פָּסַק כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּדָרֵישׁ רִבּוּיֵי וּמְעוּטֵי וְרִבָּה הַכֹּל,

וְלֹא מִעֵט אֶלָּא שֶׁבְּתוֹךְ הַחֹטֶם (שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹתוֹ כְּלָל. כֶּסֶף מִשְׁנֶה). אֶלָּא שֶׁדְּחָקוֹ לְהָרַ"ב מִשְׁנָה ד' דְּפֶרֶק ב'. אֲבָל הָרַמְבַּ"ם כָּתַב, דְּהָתָם הַיְנוּ שֶׁאֵין הַכֹּהֵן זָקוּק לְחַפֵּשׂ בִּשְׂאָר מְקוֹמוֹת שֶׁמָּא נִשְׁאַר בָּהֶן שֵׂעָר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְגַלֵּחַ הַכֹּל. וּמִי כְּהֶחָכָם יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר:

משנה ג

ז לָאו דַּוְקָא, דְּהָא פּוֹסֵל בַּקְּדָשִׁים גַּם כֵּן. אֶלָּא רוֹצֶה לוֹמַר כָּל מַה שֶּׁהוּא בְּמַדְרֵגָה לְמַטָּה מְתְּרוּמָה:

ח **בְּמַעֲשֵׂר כו'**. בַּגְּמָרָא יְלֶפְינַן לְהוּ מִקְּרָאֵי. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

ט **מִצְוָה**. מִשּׁוּם דִּבְנָזִיר אֵין תִּגְלַחַת מְעַכֶּבֶת, מִשּׁוּם הָכִי נָקַט מִצְוָה, דְּאִלּוּ בְּמִצְרָע מְעַכֶּבֶת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י **לֹא כו'**. וְכֻלָּן הֲלָכָה הֵן, דְּלֹא מָצִינוּ בָּהֶן טַעַם. עַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

יא וְקַשֶּׁה, הָא בִּשְׁנֵי שְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מַצְרִיךְ תְּלַת קְרָאֵי עַל זֶה. וְיֵשׁ לוֹמַר, כֵּיוָן דְּגַלֵּי לָן הָתָם דְּלָכָל הָנֵי בָּעֵינַן שָׁוִוֹת, כִּי גַּלֵּי הָכָא שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִוֹת נִשְׁמְעִיהּ מֵהָתָם דְּלָכֻלָּן יִהְיוּ שָׁוִוֹת:

יב **כְּשֵׁרוֹת**. דְּצִפּוֹר צִפּוֹר רַבָּה. גְּמָרָא:

יג **יִקַּח כו'**. דְּלֹא כִּשְׁנֵי שְׂעִירִים דְּאִם מֵת יָבִיא זוּג אַחֵר. דְּמִדְּכְתִיב הָאֶחָת, לוֹמַר שֶׁאֵינָן מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. תּוֹרַת כֹּהֲנִים:

יד **נִשְׁפַּךְ כו'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יְלֵיף לְהוּ מִקְּרָאֵי. וְכֵן הֲלָכָה. וְלֹא כֵן בִּשְׁנֵי שְׂעִירִים, דִּיחִידָאָה הוּא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

טו כְּלוֹמַר, שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם מְחַלֵּק כָּל אֶחָד לִשְׁנַיִם וּמְמֵילָא יִהְיוּ כָּאן אַרְבָּעָה. וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם:

טז **אָזוֹב**. אֶרְכּוֹ טֶפַח. וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת, מִשְׁקַל שֶׁקֶל. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ח

יז דִּכְתִיב אֶצְבַּע גַּבֵּי שֶׁמֶן, וְיָלְפִינַן דָּם מִנֵּיהּ. רַשְׁ"י:

משנה ט

יח דִּבְיאָה בְּמִקְצָת לֹא שְׁמָהּ בִּיאָה:

יט וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לוֹ בִּימֵי חִלּוּטוֹ. אֲבָל הַתּוֹסְפוֹת כָּתְבוּ, וְדַוְקָא שֶׁנִּזְקְטָעָה מִשֶּׁנִּזְקַק לַטֻּמְאָה. אֲבָל הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה דְּסָבִירָא לֵיהּ אֲפִלּוּ גִּדֵּם מֵעִקָּרָא, דְּתִהְיֶה, עִכּוּבָא הוּא. וּלְכֻלֵּי

עָלְמָא צָרִיךְ עִיּוּן לָמָּה לֹא תָּנֵי נַמִּי שֵׂעָר דִּכְתִיב נַמִּי בַּקְרָא. אִי נַמִּי מִתְּהָיֶה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

כ **לֹא כִפֵּר**. דְּכַפָּרָה אַמַּתְנַת הָרֹאשׁ כְּתִיבָא. רַשִׁ"י:

כא **שְׁיָרֵי כו'**. דִּכְתִיב וְהַנּוֹתָר, וְהָוֵי כִּשְׁפִיכַת שְׁיָרֵי דַּם חַטָּאת:

כב בְּשֵׂם, וְלֶהֱוֵי כְּמוֹ מִנְחָה שֶׁחָסְרָה. רַשִׁ"י:

משנה יב

כג **מְצֹרָע כו'**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לְהוּ:

כד **קָרְבַּן עָנִי**. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים יָלִיף לְהוּ. וּמִסְתַּבְּרָא דְּזֶה דָּוְקָא בְּלֹא קַבָּלַת נֶדֶר. אֲבָל עָשִׁיר הַנּוֹדֵר לְהָבִיא קָרְבַּן מְצֹרָע עָנִי, מֵבִיא קָרְבַּן עָשִׁיר, כְּדִתְנַן רֵישׁ פֶּרֶק ד' דַּעֲרָכִין. אֶלָּא שֶׁהָרַמְבַּ"ם לֹא הֶעְתִּיק לְהַהִוא דְּהָכָא, שְׁמַע מִנַּהּ דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּהִיא נְדָחֵית מֵהֲלָכָה:

כה **אַף כו'**. אַרִישָׁא מְהַדַּר, עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי לֹא יָצָא, וְקָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אַף כו'. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כו **חַיָּבֶת**. כְּגוֹן דְּלֵידָה וְזִיבָה וְסוֹטָה. אֲבָל אִם אָכְלָה חֵלֶב אוֹ חֹלְיָה שַׁבָּת, פָּטוּר הַבַּעַל. הָרַ"שׁ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה יג

כז **אַחַד מֵהֶם**. רָצָה לוֹמַר אַחַת מִשְּׁתֵּי חַטָּאוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ. הָרַמְבַּ"ם:

כח וְקָשֶׁה, דְּזֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲבָל לְרַבָּנָן דִּסְבִירָא לְהוּ אֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַתְנוֹת שֶׁתְּהֵא שְׁלָמִים, דְּהָא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתָן יוֹם אֶחָד. וְכֵן הוּא בְּהֶדְיָא בַּגְּמָרָא [נְדָה דַּף ע']. וּבְקָרֵב אֲשָׁמוֹ נַמִּי לֵיכָּא לְאוֹקְמָא, דְּהָא קַיְמָא לָן כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָשָׁם קוֹבְעוֹ, וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה לְהָבִיא קָרְבַּן עָנִי כְּלָל, וְאִם כֵּן תֵּימַהּ עַל הָרַמְבַּ"ם וְהָרַ"ב שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ דְּמִשְּׁנָתֵנוּ אֵינָהּ הֲלָכָה. וְהָרַמְבַּ"ם בְּחִבּוּרוֹ הֶעְתִּיק לְמִשְּׁנָתֵנוּ וְהִשְׁמִיט תַּקָּנָתָא דְּאָשָׁם. וַעֲדַיִן קַשְׁיָא שְׁנַיָּה בִּמְקוֹמָהּ. וְצָרִיךְ עִיּוּן: